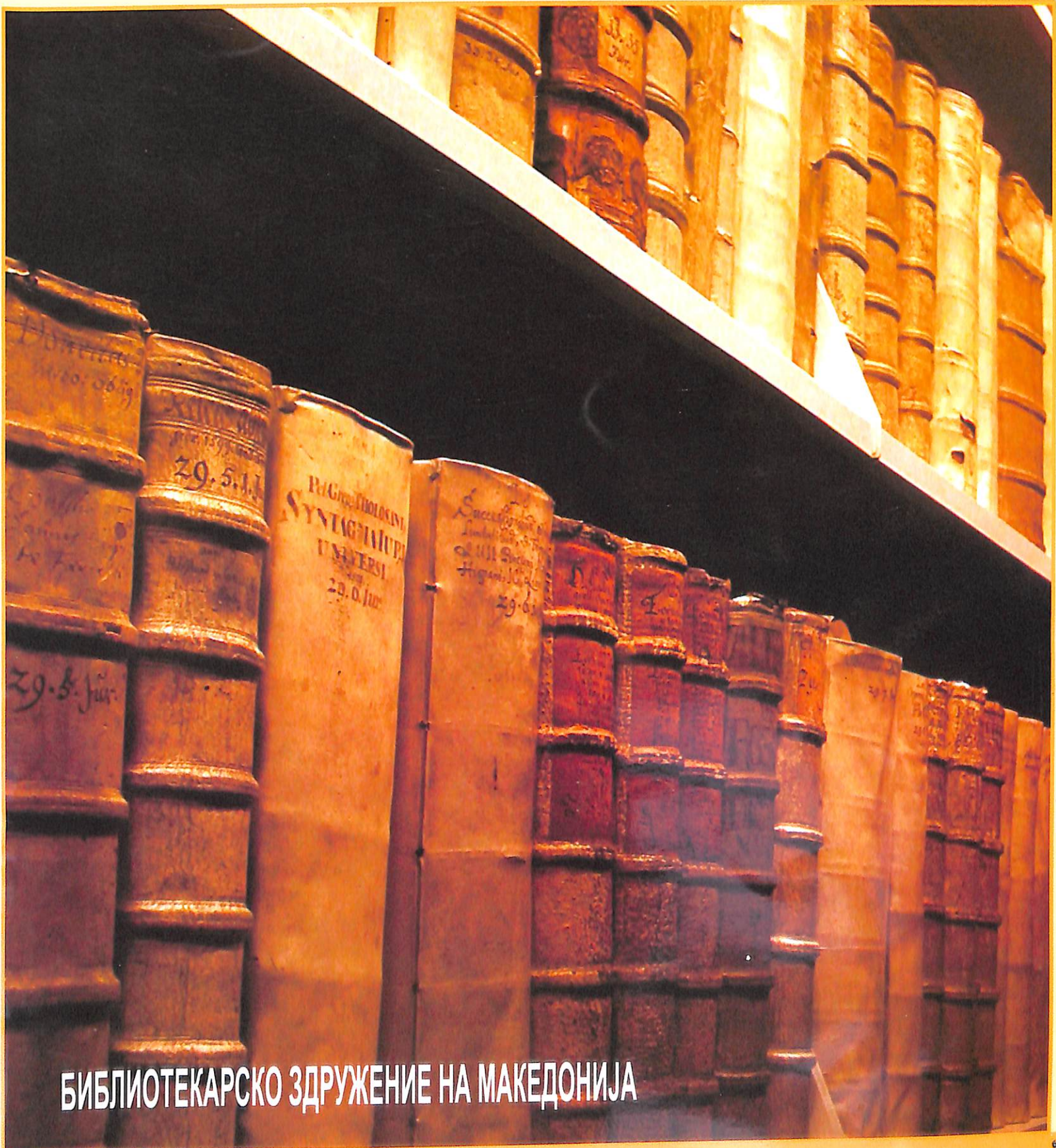

БИБЛИОТЕКАРСТВО

ВОЛУМЕН 28 (2011) • БР.1-2 • СКОПЈЕ 2011

ISSN 1409-9357

БИБЛИОТЕКАРСКО ЗДРУЖЕНИЕ НА МАКЕДОНИЈА

Почитувани,

Најсердечно ве информираме дека и покрај финансиските тешкотии, списанието „Библиотекарство“ континуирано излегува од печат.

Пред вас е најновиот број исполнет со разновидни содржини од библиотекарската теорија и практика со надеж дека ќе ги исполни вашите очекувања, желби и потреби за нови сознанија од областа на библиотекарството.

Редакцискиот одбор на списанието „Библиотекарство“ ги разгледа пристигнатите текстови и го оформи истото содржински и тематски.

Редакцискиот одбор ги поканува и понатаму сите заинтересирани автори и колеги од областа на библиотекарството активно да придонесуваат за збогатување на содржините на списанието „Библиотекарство“.

Од Редакцијата

СОДРЖИНА

ПОТРЕБА ОД ЗАБРЗАНА ТРАНСФОРМАЦИЈА	3
КОНФЕРЕНЦИЈА „УЛОГАТА НА БИБЛИОТЕКИТЕ ВО ИНФОРМАЦИСКОТО ОПШТЕСТВО БАЗИРАНО ВРЗ ЗНАЕЊЕ“	6
КОН ДВЕТЕ ПРОМОЦИИ НА ПУБЛИКАЦИЈАТА БИОБИБЛИОГРАФИЈА – БОРКО ЛАЗЕСКИ	9
НА ПАТ КОН ИСПОЛНУВАЊЕ НА СВОЈАТА МИСИЈА	11
65 ГОДИНИ СВЕТИЛНИК НА ПРИЛЕПСКАТА КУЛТУРА	14
ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА НА БИБЛИОТЕКАРИТЕ	16
БИБЛИОТЕКАТА „БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ“ ПРОЕКТ: „КРЕАТИВНИ УМОВИ СОЗДАВААТ МОЖНОСТИ ЗА РАБОТА“	19
МОДЕРНИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ДОБРА УСЛУГА НА ЛОКАЛНАТА УСТАНОВА БИБЛИОТЕКА „БЛАГОЈ ЈАНКОВ МУЧЕТО“, СТРУМИЦА, 2011	25
НЕДЕЛА НА ОТВОРЕН ПРИСТАП	33
ФОРМИРАЊЕ НА ПРВИТЕ БИБЛИОТЕКИ СО ЧИТАЛНИЦИ ВО ШТИП	38
ОДДЕЛ ЗА РОДНОКРАЈНА ДЕЈНОСТ, ЗБИРКА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ И МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ	42
СО „ОПШТИНСКИ УДАР“ ДО ЗАСЛУЖЕНОТО МЕСТО ВО МАКЕДОНСКАТА ДРАМАТУРГИЈА	48

УДК 027(497.7)

ПОТРЕБА ОД ЗАБРЗАНА ТРАНСФОРМАЦИЈА Дали традиционалната библиотека е пред колапс?

м-р Елизабета Трпческа Петрушевска, виш библиотекар

Апстракт

Време е за промени, време е за трансформации. Заостанувањето може скапо да чини. Умешноста на менаџерите во библиотеките е во изнаоѓањето брзи и соодветни решенија со кои не само што ќе ги задржат своите корисници туку и ќе го зголемат нивниот број. Библиотеките се свесни дека мора да имаат јасно поставена мисија и визија, како и јасно поставени реални цели кон кои треба да се стремат за да ги остварат, како и тоа дека сите тие мора да дејствуваат во еден интегриран систем во општеството.

Abstract

It is time for changes, it is time for transformations. Falling behind is too expensive. The skillfulness of the library managers is in finding fast and adequate solutions which will not only hold their users but increase their number, as well. Libraries are aware of their mission, vision and their clear actual aims which they should aspire to fulfill as an integrated practical system in society.

Улогата на библиотеките во општеството

Библиотеките и библиотекарството претставуваат значаен сегмент од културата на едно општество и играат важна улога во градењето на личноста низ процесот на образованието. Библиотеката овозможува лесна и глобална достапност до информациите, нивно пребарување и зачувување, како и брз трансфер на знаења. Тие му овозможуваат на секој поединец пристап до широкиот и разновиден спектар на податоци, идеи, мислења. Со самото тоа што овозможуваат пристап и заштита до материјалите со национална содржина, библиотеките претставуваат јавни информативни центри, кои обезбедуваат афирмација и на националниот културен идентитет. Библиотеките имаат важна улога во развојот и во градењето на едно демократско општество.

Поранешните библиотеки ги опишувавме како центри каде е складиран и организирано сместен библиотечниот материјал, а една од нивните главни улоги денес, а и во иднина, е поттикнување на употреба на информациската и комуникациската технологија за да се овозможи што поедноставен и побрз пристап до саканите податоци. Тоа подразбира дека библиотеките треба да станат главни информациски центри, кои ќе нудат широка понуда на услуги за своите корисници од различна интелектуална, образовна, социјална и возрастна структура. Во тој контекст зборува и М. Vandelin во својот

текст "Libraries and Google".¹ Имено, тој укажува на фактот дека треба да се соочиме со реалноста и да сфатиме дека нашите корисници повеќе го претпочитаат пребарувачот Google и да пребаруваат седејќи дома крај компјутерот, отколку да дојдат да побараат информации во библиотеките. Тоа, од своја страна, е многу разочарувачки факт за библиотеките. Треба да бидеме свесни дека Google секој ден е сè поголем и подобар, и неминовно, пред библиотекарите се поставуваат прашањата: „Каде е нивното место во новонастанатите услови? Како ќе се соочиме со фактот дека библиотеките, во однос на Google, го губат своето место како испорачувачи на информации? Што треба библиотеките да преземат за да останат и понатаму релевантен фактор? Како можат референтните служби во библиотеките и понатаму да имаат водечко место ако корисниците ги забикокуваат? Што треба да направиме за да биде атрактивна за пребарување веб-страницата на библиотеката?“ Денес постојат повеќе места и начини на кои корисниците ги задоволуваат своите потреби за одредени информации. Тоа е основната причина зошто библиотеките треба да направат чекор напред и да прераснат во главни информативни центри и да го повратат стариот имиџ на „места каде се складирали целокупните умствени достигнувања на човештвото“, а со тоа, не само што нема да ги губат членовите туку и бројот на корисниците ќе биде во подем.

Потребата од трансформација – императив

За да одговорот на новите барања на корисниците, библиотеките мора да претрпат трансформација. Тоа подразбира прифаќање одредени промени во структурата на библиотечниот фонд и натамошно осовременување на начинот на нивната работа. Меѓутоа, и покрај тоа што библиотеките се трудат да чекорат напред со времето, тие перманентно се соочуваат со сè поголем број тешкотии. Тоа се проблеми од финансиска природа, намалувањето на бројот на корисници-членови на библиотеките, намалување на бројот на циркулации, намалување на бројот на референтни трансакции. Се поставуваат прашањата: „Дали се ближи крај на библиотеките? Дали традиционалната библиотека е пред колапс и ќе остане само како споменик на културата? Дали библиотеките ќе бидат неми набљудувачи отстрана или ќе преземат некои чекори за да го променат сето ова?“

Брзиот развој на науката и на технологијата, а паралелно на тоа, и немерливо брзиот прираст на информации, доведуваат до значајна промена на улогата и на позицијата на библиотеките, а со самото тоа, им се наметнуваат и посложени обврски и задачи. Доаѓа до процес на трансформација на библиотеките од класични библиотеки, чија главна задача е позајмувањето книги, во библиотеки како современи информациски сервиси, кои нудат брз и слободен пристап до информациите. Трансформацијата на библиотеките треба да е во согласност со потребите што ги наметнува времето, како и со новите, поинакви барања на корисниците. Од секоја современа библиотека се очекува успешно да ја извршува својата образовна, културна и, особено, информативна улога во општеството. Библиотеките, како информативни сервиси, треба да бидат центри, односно медиум преку кој корисниците ќе дојдат до саканата информација.

Во овој период на т.н. дигитална ера, голем дел од потребните информации може да ги пронајдеме на Интернет или во дигитална форма, со што ни се наметнуваат следниве прашања: „Каква улога ќе имаат традиционалните библиотеки во иднина?“

¹ Bandelin, Janis M.. Libraries and Google. // Reference & User Services Quarterly 47, 1(2007). EBSCO. URL: <http://www.ebsco.com> (2008-08-31)

Можат ли нашите корисници, со помош на компјутер и на Интернет пребарувачите, да ги задоволат сите свои потреби за информации?“ Овие размислувања се неточни и опасни и како такви, претставуваат опасност за финансирањето и за егзистенцијата на библиотеките. Треба да го прифатиме фактот дека дигиталните медиуми ќе го пронајдат своето место во општеството и ќе се вклопат во самите библиотеки, кои од своја страна, се во постојан развој. Можеби е сè помал бројот на прашања, кои ни ги поставуваат нашите корисници, но тие прашања се сè подлабоки и покомплексни. Одговорите на тие прашања не можат да се најдат со едноставно пребарување на Интернет, туку бараат посистематско пребарување на библиотечниот фонд бидејќи не може сè да се најде на Интернет. Библиотеките мора да ги следат и постојано да ги истражуваат реалните и можните потреби на своите корисници и да настојуваат да ги задоволат. Денешната библиотека треба да биде добар и достоин конкурент на другите културни установи и да нуди подобри содржини, подобар и побрз пристап до бараните информации за да може да го задржи интересот и да ја задоволи љубопитноста на своите корисници, со крајна цел да придобие повеќе нови членови. Кадровската политика во целата оваа работа има примарно место. Библиотекарот е човек кој доживотно учи и се усовршува. Пред него сега се поставуваат уште потешки и посложени задачи, кои мора да ги решава во од.

Заклучок

Непобитен е фактот дека библиотеките се соочуваат со голем број проблеми. Со појавата на телевизијата, се мислеше дека на радијата им дојде крајот. Но тоа не се случи. Слично е и со библиотеките. Со појавата на Интернетот, светот стана глобално село, па сепак, книгата уште долго ќе го има своето место во рацете. Меѓутоа, време е на промени, време е на трансформации. Заостанувањето може скапо да чини. Умешноста на менаџерите во библиотеките е во изнаоѓањето брзи и соодветни решенија со кои не само што ќе ги задржат своите корисници туку и ќе го зголемат нивниот број. Библиотеките се свесни дека мора да имаат јасно поставена мисија и визија, како и јасно поставени реални цели кон кои треба да се стремат за да ги остварат, како и тоа дека сите тие мора да дејствуваат во еден интегриран систем, во кој максимално ќе се помагаат и ќе се надополнуваат во својата секојдневна работа.

Литература:

- Bandelin, Janis M.; Libraries and Google // Reference & User Services Quarterly 47, 1(2007). EBSCO URL: <http://www.ebsco.com> (2008-08-31)
- Brophy, P.; Biblioteka u dvadeset prvom veku: nove usluge za informaciono doba, Beograd: Clio, 2005. str. 13
- Gorman, Michael; Postojana knjižnica: tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom, Zagreb: HKD, 2006

УДК 004:773.5(496.5)(061.2)

КОНФЕРЕНЦИЈА
„УЛОГАТА НА БИБЛИОТЕКИТЕ ВО ИНФОРМАЦИСКОТО
ОПШТЕСТВО БАЗИРАНО ВРЗ ЗНАЕЊЕ“
(2-3 декември 2010 г., Тирана, Албанија)

м-р Жаклина Ѓалевска, виш библиотекар

На 2 и 3 декември 2010 година, во просториите на Албанската академија на науки во Тирана, Албанија, беше одржана конференцијата „Улогата на библиотеките во информациско општество базирано врз знаење“. Конференцијата беше организирана од Друштвото на библиотекари на Албанија, а во организацијата учествуваа и Албанската академија на науки и Институтот за информациски науки (ИЗУМ) од Марибор, Словенија. Покровители на конференцијата беа албанската и словенечката национална комисија на УНЕСКО. На конференцијата присуствуваа повеќе од 100 учесници од над 40 високообразовни и јавни библиотеки од Албанија, Министерството за туризам, култура, образование и спорт на Албанија, Друштвото на библиотекари на Косово и Министерството за образование и спорт на Косово.

Организаторите на конференцијата го искористија терминот на одржување за да направат уште еден обид, но како што ќе се покаже, повторно неуспешен, да се воспостави соработка помеѓу Националната библиотека на Албанија и ИЗУМ со цел да се вклучат и библиотеките од Албанија во регионалната библиотечно-информациска мрежа COBISS.Net.

Конференцијата започна со поздравните говори на Гудар Бекирај, претседателот на Албанската академија на науки, и на Даворин Сеничар, привремениот вршител на должност од Амбасадата на Република Словенија. Потоа Тефта Бузо, претседателката на Друштвото на библиотекари на Албанија, даде осврт на состојбата на библиотеките во Албанија и на развојните предизвици што им претстојат при вклучувањето во светските библиотечни текови.

Особено внимание кај присутните предизвика презентацијата на Томаж Селјак, директорот на ИЗУМ, кој го претстави организацискиот модел на системот COBISS и на регионалната мрежа COBISS.Net и ја истакна водечката улога на националните библиотеки во воспоставувањето на националните библиотечно-информациски системи COBISS. Меѓу другото, на присутните им ги претстави и досегашните обиди на ИЗУМ за воспоставување соработка со Националната библиотека на Албанија, со цел потпишување на Спогодбата за вклучување на библиотеките од Албанија во регионалната мрежа на библиотечни системи COBISS.Net. Потоа им ги претстави писмото од директорите на националните библиотеки на Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Македонија и Бугарија испратено до директорот на Националната библиотека на Албанија, Аурел Пласари, од 24.11.2010 година, своето писмо до него од 1.12.2010 година и одговорот на Пласари. Селјак истакна дека ставот на директорот на Националната библиотека на Албанија за прифаќање и за потпишување на Спогодбата за вклучување на библиотеките во Албанија во слободниот проток на библиографски записи во мрежата COBISS.Net е дека тоа би било еднакво на велепредавство, па затоа ја прочита Спогод-

бата, а преведувачите пред себе ги имаа официјалните преводи, и додаде дека присутните сами можат да оценат какво велепредавство би било потпишувањето на таквата спогодба. Презентацијата ја заврши со слајдот „Продолжување на соработката на проектот COBISS.Net не е можно без Националната библиотека на Албанија“.

Следеа Душан Ханжуреј и Перо Шобот од ИЗУМ, кои ги претставија апликациите COBISS за пристап до информациските извори и за автоматизација на библиотечното работење. Беа претставени новата верзија на апликациите за автоматизација на библиотечните процеси COBISS3, како и новата верзија на сегментот COBISS/OPAC V6.0. По нив, Рајна Спахо од Албанската агенција за истражување, технологија и иновации од Тирана даде осврт на информацискиот систем за истражувачката дејност на Албанија E-CRIS.AL и на активностите што Агенцијата ги има преземено за развој на овој систем од 2006 година. Последно излагање на првиот ден од конференцијата имаа Неки Фрашери од Албанската академија на науки, кој даде свои размислувања за мрежно базираните истражувања.

По завршувањето на презентациите и на излагањата, се отвори дискусија во врска со реакцијата и со ставот на директорот на Националната библиотека на Албанија за вклучување на Албанија во COBISS.Net, кажани на презентацијата на Томаж Селјак. Беше поставено прашање од аудиториумот дали и во другите држави се сретнувале со тешкотии при воведувањето на системот. На ова прашање одговори директорот на Народната библиотека на Србија, Сретен Угричиќ, кој ја истакна одлучувачката предност на системот на заемна каталогизација поради можноста за преземање записи, и додаде дека секаде во нашиот регион, како што изгледа, „неизбежни се и отпори на инертност, традиционализам, нестручност и мистификација, страв од напредок и од соработка со регионот и со светот. Трагикомична е забелешката на колегатата Пласари за велепредавство, бидејќи тогаш тоа би значело дека сите ние, кои веќе учествуваме во системот COBISS.Net, сме предавници на своите земји. Напротив, ние правиме да сме од корист на нашите корисници, на својата култура и наука, а дојдовме на колегите од Албанија да им понудиме помош и соработка бидејќи тоа, пред сè, ќе им биде ним од полза“.

Следниот ден, првиот дел од конференцијата започна со излагањето на Франсоаз Пеле, директорката на Меѓународниот ценар CIEPS-ISSN од Париз, која ги претстави ISSN Регистарот и начинот на меѓународна регистрација на сериските публикации. Поради временските неприлики, кои ја спречија лично да присуствува на конференцијата, претставувањето беше изведено преку телеконференциска врска. За Дигиталната библиотека на Словенија (dLib.SI) и за пристапот до дигиталните содржини говореше Луција Першин од Народната и универзитетска библиотека од Љубљана, а за набавката на печатени и електронски извори преку конзорциски настап на библиотеките при склучување на договорите со комерцијалните понудувачи и за конзорциумите ЦТК говореше Миро Пушник, директор на Централната техничка библиотека во Универзитетот во Љубљана. Миранда Бакиаси од Академијата на уметностите од Тирана говореше за Меѓународниот конзорциум EIFL – Electronic Information for Libraries Direct – додека за базите на податоци и сервиси ProQuest и за посебната понуда за Албанија говореше Јулијан Херчиу, претставник на ProQuest за регионот на Југоисточна Европа. Последно излагање во првиот дел од програмата на вториот ден од конференцијата беше излагањето на Малгожата Красовска од Thomson Reuters, која ги претстави индексите на цитираност Web of Science и нивната употреба во истражувањето и во процесите на евалуација, исто така, изведено преку телеконференциска врска.

Во вториот дел, свои излагања за значењето, за придобивките и за резултатите од соработката на библиотеките од: Босна и Херцеговина, Македонија, Србија и Црна Гора, во регионалната мрежа COBISS.Net имаа Исмет Овчина, директор на Народната и

универзитетска библиотека на Босна и Херцеговина, Жаклина Ѓалевска, раководител на националниот COBISS центар од Националната и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ во Скопје, Сретен Угричиќ, директор на Народната библиотека на Србија во Белград, и Јелена Ѓуровиќ, директорка на Централната народна библиотека „Ѓурѓе Црнојевиќ“ на Цетиње.

Конференцијата ја заклучи Томаж Селјак, кој од името на сите што зедоа учество на конференцијата, ги истакна желбата и подготвеноста за соработка со библиотеки-те од Албанија, но дека истовремено и жали што таква подготвеност не постои од страна на директорот на Националната библиотека на Албанија.

Сенка на конференцијата и на нејзиното значење, во смисла на размена на искуства со другите библиотеки од регионот, фрлија настаните што се случија паралелно со нејзиното одржување на вториот ден од конференцијата. Сè што беше кажано за време на првиот ден во врска со намерите за воспоставување соработка со Националната библиотека за вклучување на библиотеките од Албанија во мрежата COBISS.Net, директорот Пласари го прогласи за напад врз Националната библиотека на Албанија, и како реакција на тоа, свикал конференција за печат по која во голем број дневни весници беа објавени и статии за „нападот“ од страна на двајца странски државјани. Пласари истовремено испратил и писмо адресирано до Државната разузнавачка служба, како и до г-ѓа Ина Рама, државниот обвинител на Република Албанија, и до премиерот на Република Албанија, г. Сали Бериша, во кое ги опишува настаните како опасност за Албанија и за албанските библиотеки доколку се вклучат во регионалната мрежа COBISS.Net. Сето ова предизвика значителна реакција, како во научните и библиотечните кругови така и во пошироката албанска јавност.

Повеќе за одржаната конференција, за нејзината програма, за презентациите и за излагањата на неа, како и за настаните што произлегоа од реакцијата на директорот на Националната библиотека на Албанија може да најдете и на домашната страница на мрежата COBISS.Net (<http://www.cobiss.net/>), во прозорчето за Албанија, под наслов „Актуелно во декември“.

УДК 012(497.12)

КОН ДВЕТЕ ПРОМОЦИИ НА ПУБЛИКАЦИЈАТА БИОБИБЛИОГРАФИЈА – БОРКО ЛАЗЕСКИ

*д-р Наде Караџоска,
библиотекар-советник*

„Уметникот е средиште на чувствата на својата земја, на својата класа, нејзиното уво, око и срце, тој е глас на својата епоха.“
(Горки)

БОРКО ЛАЗЕСКИ

БИОБИБЛИОГРАФИЈА

По повод 90 години од раѓањето на големиот уметник Борко Лазески, ЈОУ Градска библиотека „Борка Талески“, Прилеп, ја издаде *Биобиблиографија – Борко Лазески*, чиј уредник е д-р Наде Караџоска

Ликовното творештво на овој наш уметник со светско реноме е многу значајно за Р. Македонија, и поради тие причини, работен тим на ЈОУ Градска библиотека „Борка Талески“, Прилеп, со стручна помош од колешките при НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, ја изработи оваа публикација.

Со излегувањето од печат на оваа публикација, библиографските единици се најдоа на едно место, а со тоа, информациите се презентираа пред пошироката јавност.

Биографскиот дел од оваа публикација е застапен на 80 страници и претставува фактографски приказ на важните моменти и циклуси од неговиот живот и од неговото творештво во најразлични периоди. Неговата животна приказна е одраз на едно време, време во кое творел уметникот, но тоа не завршува тука, бидејќи за уметникот се пишува и по неговата смрт.

Авторот, односно уредникот на оваа публикација, во нејзиниот завршен дел, одделува простор и за постхумниот дел во кој се објавени прилози по повод некои манифестации и јубилеи поврзани со неговото дело.

Во библиографијата се вклучени монографски публикации, статии и прилози од периодични и сериски публикации, репродукции, каталози, фотографии и др., издадени во Р. Македонија и надвор од неа, од почетокот на творењето на авторот, до 2008 година.

Библиографијата е доста богата и содржи 1214 библиотечни единици и Регистар на автори и аноними во кој се застапени имињата на лица, кои учествувале во творењето на содржините во вклучената библиотечна граѓа и која е подредена хронолошки.

Овој труд, како и многу други, не е целосно истражен, со што се остава простор за понатамошно и посеопфатно дополнување.

Првата промоција на оваа публикација се одржа во неговиот роден град Прилеп, во ЈОУ Градска библиотека „Борка Талески“, на 29 април 2010 г., а промотори беа историчарките на уметност Марика Бочварова – Плавеска и Александра Зиновски – Вилиќ од Скопје.

Во своето обраќање пред присутните, историчарката на уметност Бочварова – Плавеска потенцира дека „творештвото на овој уметник ги рефлектира пунктовите инкорпорирани во доживувањата на преобразбите на ликовниот свет во нашата средина во педесеттите, но и во следните две декади. Во логиката на неговиот светоглед, тој настојува да се дистанцира и да се растовари од идеолошките предрасуди (иако темите се допираа до социјал-реалистичкиот дух), тврдејќи дека фокусот на неговата преокупација е формата.

Интенцијата за промовирање на ликовната уметност што помасовно да навлезе во фреквентните јавни места, како и напорот вложен во пробивот на модерната уметност во втората половина на минатиот век, ја одредија релевантната позиција на сликарот Лазески во историјата на современата уметност во Македонија“.

Вториот промотор Александра Зиновски – Вилиќ ќе рече:

„Лазески, вљубениот во уметноста, и тоа не само ликовната, својата дарба и талент ги пројавува и во поезијата, во свирењето на инструменти и во глумата.

Неговиот немирен дух, љубопитноста во работата, истражувањата, ќе го втурнуваат во разоткривањето на тајните на сликарството, и тоа како во стилот така и во техниките, во темите, кои ги обработува.

Како автор на монументални дела, како автор, кој традицијата ја врзува со модерните тенденции во уметноста, како уметник, кој повеќе години престојува надвор од својата земја, Лазески ќе остави многу дела зад себе – цртежи, графики, темперни, бројни изведени фрески, мозаици, витражи, книги полемики“.

Поради големиот интерес, кој го предизвика излегувањето на оваа публикација, а на барање на неговите најблиски роднини и пријатели, но и љубители и познавачи на неговото дело, **втората промоција** на оваа публикација се одржа во Скопје, градот во кој живееше и твореше.

Промоцијата беше во НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, на 28.10.2010 г., а промотор беше професорот и академски сликар Владимир Ѓеорѓиевски, кој ќе рече: „Сликарското дело на Борко Лазески стои на самиот врв на македонската современа уметност и култура. Неговото ликовно творештво не е приказна, тоа не е нарација и уште помалку, тоа не е нужноста на едно време. Неговото дело е слобода на неговата творечка личност, и кога не се признава и почитува таквата слобода, тоа значи да се негира вистината“.

Во сеќавање на големиот уметник зборуваа и ликовниот уметник Коле Манев, како и филмскиот режисер Мето Петровски, кој за фреските и за муралите изработени од Лазески, дома и надвор од нашата земја, има реализирано четири документарни филмови, од кои два во Мексико.

Заедничко мислење на промоторите на оваа публикација е што таа претставува богат и неисцрпен извор на информации, кои се од големо значење за почитувачите на неговото ликовно творештво, но и воопшто, за македонската литература. Да се допре до суштината на еден творечки опус, да се определат индивидуалните поттици, да се утврдат просторните и временски инфлуенци, со еден збор, да се дефинираат еден автор и едно време е тешка и комплексна задача, и затоа, овој труд е еден од ретките од ваков вид, кој побуди голем интерес кај читателската публика, особено кај љубителите на ликовната уметност.

Богатиот опус од репродукциите на уметникот, како и фотографиите од неговите семејни албуми, кои за првпат се објавуваат во оваа публикација, укажуваат на фактот дека станува збор за релевантно богат научно-стручен труд.

УДК 027.54:027.7(497.7)

НА ПАТ КОН ИСПОЛНУВАЊЕ НА СВОЈАТА МИСИЈА
НУ Библиотека „Гоце Делчев“, Штип, поминува во Национална установа –
Универзитетска библиотека „Гоце Делчев“, Штип

м-р Вилма Јованова, виш библиотекар

за студенти, асистенти и професори и голем фонд книги за потребите на над 13.000 студенти од регионот.

Во изминатите три години Библиотеката бележи многу активности, манифестации и успеси на планот на приближување на услугите кон корисниците, притоа, постојано информирајќи ги за настаните на својата страница www.nubgdst.edu.mk, но и со автоматизираното работење во целост. Целокупниот фонд на библиотеката е внесен во базата записи во COBISS, со исклучок на мал процент од депозитно одделение, благодарение на големиот број вработени, кои се обучени за професионално и стручно работење на сите оддели. Моќностите за давање услуги на детското одделение, во катчето за мали од претшколска возраст, вклучувајќи и програми за работа со нив, во возрасниот оддел и во студентската читалница, придонесоа бројот на членови на Библиотеката да надмине 4000. Инфобусот, нашата мобилна библиотека, единствена од таков вид во Македонија, со над 4000 единици библиотечен фонд и 350 читатели, постојано опслужува 14 села од општините Штип и Карбинци и приградски населби.

Како резултат на исклучително добра соработка со Универзитетот „Гоце Делчев“ во претходните 2 години се случија две големи инвестиции – донации на Библиотеката, со што беа извршени промена на комплетната покривна конструкција и фасадирање на целата библиотека. Тргувајќи од фактот дека целната група студенти, наши корисници на услугите се и студенти на УГД, Библиотеката соработуваше и бараше заеднички решенија за излегување во пресрет на нивните потреби, за што ректорот проф. д-р

Саша Митрев и Сенатот излегоа со позитивен став. Од страна на УГД беа донирани компјутери за студентите, научна литература од издаваштвото на УГД, а Библиотеката набави поголем фонд книги – учебници од професорите на повеќе факултети во Штип. Како круна на добрата соработка, која започна со издавање простор од Библиотеката на УГД – целосно реновиран и адаптиран за потребите на Библиотеката на Универзитетот, беше доделувањето на плакета на НУБ „Гоце Делчев“, Штип, од страна на ректорот проф. д-р Саша Митрев за афирмација на Универзитетот и за придонес за развојот на образованието и на науката.

Од голема чест за Библиотеката и особено за корисниците на стручна и научна литература е донацијата на книги од страна на Владата на РМ согласно проектот 1000 наслови на книги од познати светски универзитети. На полиците во Библиотеката достапни се по 25 примероци од нив, можат да се изнајмат, да се користат за различни потреби на студентите, на асистентите и на професорите за нивната надградба во контекст на заложбата за доживотно учење.

Последните 2 години се значајни и за еден голем и единствен проект на Библиотеката и на Универзитетот, кои уште еднаш ја потврдија споменатата соработка со УГД. Имено, НУ Библиотека „Гоце Делчев“, Штип, и Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип, добија донација 20.000 книги од фондацијата International Book Project од Америка.

Книгите, освен за УГД и за Библиотеката во Штип, се дистрибуираат како подарок и за библиотеките од регионот. Во таа листа се: Пехчево, Берово, Делчево, Гевгелија, Кавадарци, Радовиш, Кочани, Винаца, Прилеп и Струмица.

Се работи за повеќе од 7000 книги за библиотеките од регионот, на англиски јазик, од различен жанр, енциклопедии, сликовници, книги за учење англиски јазик за читатели од неанглиско говорно подрачје наменети за потребите на учениците во основните училишта, средните училишта, факултетите. За постапката за прием на пратката до Македонија се погрижи г-ѓа Билјана Костуранова, за што искрено се благодариме од името на сите библиотеки во регионот. Дел од трошоците за транспорт ги покрива Библиотеката така што помалите библиотеки од регионот не се подложени на никакви трошоци.

Позитивните промени и случувања на НУ Библиотека „Гоце Делчев“, Штип, не останаа незабележени и од претставниците на Американската амбаса во Македонија, кои ја посетија Библиотеката и иницираа заеднички активности. За почеток е една многу значајна промоција на Библиотеката пред светскиот аудиториум на алумни членови. Г. Тим Лен, помошник за односи со јавност во соработка на Американската амба-

сада во Македонија со поранешната директорка м-р Вилма Јованова, која е и алумни член, напиша текст во The Alumni Newsletter за Библиотеката, кој ја отсликува работата врз база на искуствата од посетата на библиотеките во САД во 2008 година, применувани во својата општина, што всушност е и основната мисија на алумни членовите. (<https://alumni.state.gov/uploads/e1/13/e113d42ccea3728bf978d92ed0752c84/NEWSLETTER.pdf>). Во иднина се очекуваат интензивирање и проширување на таа соработка преку Алумни асоцијацијата на Македонија и заеднички проекти, кои ќе го подигнат дигнитетот на професијата библиотекар во Македонија по примерите на добра практика од Соединетите Американски Држави.

УДК 027.022(497.7)“1945/2010“

65 ГОДИНИ СВЕТИЛНИК НА ПРИЛЕПСКАТА КУЛТУРА (ЈОУ ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА „БОРКА ТАЛЕСКИ“, ПРИЛЕП)

Петар Петрески, директор

Минатата година, во периодот од 20.10. до 22.10.2010 г., беше прославен јубилејот 65 години ЈОУ Градска библиотека **Борка Талески**, Прилеп. Во чест на ова големо празнување, во Библиотеката се промовираа три мошне значајни публикации: **Водич низ ЈОУ Градска библиотека Борка Талески, Прилеп** од д-р **Наде Караџоска**, Каталог од изложбата на млади прилепски уметници - **65/15** и енциклопедискиот именик **Прилепчани, 19 век** од м-р **Славчо Ковилоски** – сите во издание на **Библиотеката**.

Шеесет и пет години се долг период, не само за просечниот човечки живот туку и за институција каква што е јавната општинска установа Градска библиотека **Борка Талески**, Прилеп. Тоа е време исполнето со многу желби, надежи, стремежи, многу труд и многу вредни резултати.

Формирана во далечната 1945 година и сместена во неадекватни просторни услови, со повеќе од оскуден книжен фонд и со неколку приучени библиотекарски, таа изминативе години и децении израсна и се етаблира како едно од водечките културни изворишта и жаришта на Прилеп.

Инаку, почетоците на библиотекарството во овие краишта се поврзани со формирањето на библиотеки во нашите познати манастири какви што се манастирот **Трескавец**, за кој **Цинот**, во една статија објавена во **Цариградски весник** од 1854г. тврди дека во неговата библиотека имало 20 товари книги, манастирот **Св. Никола** во Слечче, манастирот **Св. Спас** во Зрзе, манастирот **Св. Никола** во с. Манастир, Мариово, како и **Чебрењскиот манастир**, близу с. Чаниште, Мариово, кој бил уништен во виорот на Балканските и на Првата светска војна. Податоци за активна библиотечна дејност во овие манастири се среќаваат кај **Никола Ганчев Еничерев (Во споменание и белешки)** и кај **Јован Хаџи Васиљевиќ (Прилеп и његова околина)**.

Во 19 век во Прилеп се чувствува значително заживување на трговијата и на занаетчиството. Надалеку познатиот **прилепски панаѓур**, кој се одржувал секоја година од 1 до 15 август, бил вистинско огледало на тој економски напредок, место каде што се мешале повеќе народи, јазици, култури, искуства и традиции.

Новоформираната граѓанска класа на Прилеп почувствувала и дошла до сознание дека без образование и сопствена национална култура нема вистински напредок и дека без нив не ќе може да застане рамо до рамо со другите европски народи. Тргувајќи од овие побуди, во 1843 год. е отворено првото училиште во Прилеп, а некоја година подоцна, според едни, во 1867г., а според други извори, во 1869г., и првото читалиште **Надежда**, кое, како што тврди **Еничарев**, станало ошт двигател на културниот живот на Прилеп.

Библиотекарството во Прилеп меѓу двете Светски војни се карактеризира со функционирањето на таканаречениот **Народен дом**, а додека во 1924 година е формирана **народна библиотека**. Во 1933 г., **Трговското здружение на Прилеп** формирало

своја библиотека и читалница. Истата година почнала да дејствува и **Трезвената ложа** со читалница со која извесно време раководел и **Љубен Лапе**.

За време на **Втората светска војна**, бугарските власти настојувале да го обноват читалиштето **Надежда** за ширење на својата пропаганда, но на основачкото собрание, младиот интелектуалец и револуционер, **Борислав Петров Талески**, студент по медицина, предложил читалиштето, место името **Надежда**, да го носи името на славниот револуционер **Гоце Делчев**. Поради овие активности на **Борка Талески**, како и поради големата љубов што ја негувал кон книгите, денес Градската библиотека во Прилеп го носи неговото име.

По ослободувањето, на 22 октомври 1945г. се формира денешната библиотека. На почетокот го носела името на славниот руски писател **Максим Горки** и располагала со околу 1000 книги. По повеќето селидби од еден во друг објект, (просториите зад стоквната куќа НА-МА, просториите на Синдикатот, куќата на д-р Шајкар) конечно, во 1984 г. **Библиотеката** се стационира во едно од крилата на Домот за култура **Марко Цепенков**, каде што се наоѓа и денес.

Библиотеката функционира во корисен простор од над илјада метри квадратни и со книжно богатство од над 100.000 книги, со многу списанија, вредни и ретки ракописи, видеозаписи, фотографии. Со примената на најсовремените библиотечни процеси, какви што се автоматската обработка на библиотечниот материјал и неговото електронско пребарување, **Библиотеката** се преобрази во модерна установа од областа на културата со ретко богата издавачка дејност и ретко богата лепеза организирани настани: промоции, изложби, книжевни и библиотечни натпревари и други атрактивни манифестации (**Поетско Маркукуле**).

Со преземените внатрешни интервенции во **Библиотеката**, со набавката на најсовремени технички средства, со проширувањето на списокот на услуги што им се нудат на корисниците, со почетокот на дигитализацијата и електронското зајмување на книгите, иднината и судбината на **Библиотеката**, ајде да речеме, ќе бидат доста интересни и извесни, тесно поврзани со иднината и со судбината на младата читателска популација што доаѓа.

Добивањето на највисокото општинско признание, **Третоном-вриската награда на град Прилеп**, за **Библиотеката** и за нејзините вработени претставува исклучителна чест и гордост, но истовремено и голема обврска – да се надмине стореното, да се постигне недостигнатото, да се биде подобар од подобрите. Навистина, предизвикот е голем, како што е големата и наградата. Но, од друга страна, пак, ако нема предизвик, ако нема цел, ако нема вдохновение, нема ништо.

За инает на ништото, да си продолжиме ние со започнатата работа...

Од прославата на јубилејот на Библиотеката

УДК 02:174(497.7)

ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА НА БИБЛИОТЕКАРИТЕ

Аница Глигорова – Милева, библиотекар

Апстракт

Етичкиот кодекс ги поддржува позитивните индивидуални и професионални вредности и однесување на вработените во библиотеките што доведуваат до поквалитетно работење и до задоволување на различните барања и афинитети на корисниците. Етичкиот кодекс треба да ги поттикне вработените во библиотеките да се раководат од лични и морални вредности.

Abstract

The Ethical codex supports the positive individual and professional values and behavior of the employees in the libraries which in turn brings quality of service improvement and user's satisfaction in accordance with their different requirements and affinities. The ethical codex must motivate employees in the libraries to observe the personal and moral values.

Професионалната етика е кодекс на однесување во кој принципите на права, должности и обврски во професијата се обидуваат да го регулираат однесувањето на своите вработени и паралелно преку тој морален концепт, се одразуваат и вредностите, кои се интегрирани и прифатени од заедницата. Заради зачувување на достоинството на професијата и развивање и унапредување на моралните вредности, треба да се едуцираат вработените со всадување добра работна етика, почит и способност за тимска работа каде индивидуалноста, личните вештини и претходни знаења се надополнуваат во едно. „Етичкиот кодекс на библиотекарите обично се донесува во рамките на професионалните асоцијации на библиотекарите, кои функционираат обединети во Меѓународната федерација на библиотечни асоцијации (IFLA), со силно изразен капацитет да пропишува стандарди, да утврдува препораки“ (Најдов,2007:50).

Американската библиотекарска асоцијација го има донесено својот прв етички кодекс во 1939 година, и тој, со текот на времето, бил дополнуван и осовременуван. Покрај етичкиот кодекс, постојат и голем број слични документи, како на пр., *Декларација за слободно читање*. Во Велика Британија, библиотекарите во 1983 година го донеле својот етички кодекс *Кодекс за професионално однесување*. Здружението на француските библиотекарите во 1984 година го составило документот *Мисија, обврски и права на библиотекарот*. Во Јапонија постои манифест под наслов *Манифест за слободата на библиотеките*, кој бил донесен во 1954 година. Во Австралија во 1964 година е донесена *Изјава за слободата на читањето*. Во Украина, етичкиот кодекс е насловен *Манифест за демократизација на библиотеките*, а во Русија е насловен како *Кодекс на професионална етика на рускиот библиотекар* (www.nb.rs).

Во Р. Хрватска во 1992 година е донесен првиот Етички кодекс на Хрватското библиотекарско друштво, а во Р. Србија тоа се случило во 1998 година.

„И припадниците на македонската библиотекарска професија имаат свој Етички кодекс, донесен на собранието на Македонското библиотекарско друштво во 1997 година“ (Најдов, 2007:50).

Етиката ги поставува стандардите за тоа што е добро или лошо во водењето и во одлучувањето. Етиката се справува со внатрешните вредности, кои се дел од организациската култура, и ги обликува одлуките, вклучувајќи ја и социјалната одговорност. Професионалната етика наведува да се верува во професијата, вредно и квалитетно да се извршува работата за да се заслужи професионална репутација. Библиотеката е место каде што на граѓаните им се обезбедува слободен пристап до информација. Во последните неколку години, вработените во библиотеките во Македонија вложуваат во себе преку обуки и семинари и со тоа, го подигнаа и го изменија значењето на зборот библиотекар во професионалец, кој поседува стручни знаења и вештини потребни за да се зголеми бројот на корисниците во библиотеките, којшто поради денешните технолошки достигнувања, особено Интернетот, од година во година рапидно се намалува.

Основни показатели за успешноста на една библиотека се задоволни корисници и бројот на корисници, кој бележи зголемување. Професијата библиотекар, и покрај тоа што некои ја сметаат за многу лесна и со тоа ја маргинализираат, во себе содржи повеќе комплексни односи. Библиотекарот-професионалец, во работата со корисници, секојдневно се среќава со најразлични ситуации, кои може да бидат стресни, напорни, но и комични. Во таквото опкружување, библиотекарот треба да биде психолог, педагог, воспитувач и пријател.

За да може професионално да ги извршува своите работни обврски, библиотекарот треба да ја темели својата работа врз основа на следниве неколку принципи:

- желба да се даде одлична услуга;
- создавање средина во која владеат меѓусебно почитување и доверба;
- способност за тимско работење;
- владеење со комуникациски вештини;
- флексибилност и позитивен став во време на постојани промени;
- доживотно учење;
- гарантирање на приватноста на корисниците;
- рамноправност и непристрасност во почитувањето на човековите права;
- знаење за планирање и утврдување на приоритети;
- барање нови начини за афирмација на библиотеката.

Односот библиотекар – корисник бара постојано надградување на персоналните врски со корисниците преку концептот за двонасочна форма на комуникација за да не ни се случи да дојдеме во ситуација во која и кога исто зборуваме, не можеме да се разбереме. Библиотекарот треба да се труди преку неколку едноставни прашања во вид на разговор, да препознае што корисникот би го интересирало и од *случаен корисник*, да го претвори во *вистински и задоволен корисник*. Библиотекарот мора да знае да комуницира со корисникот, но истовремено да овозможи одвивање и на дијалог за да може корисникот да стекне мислење и доверба дека му ја дават најдобрата можна услуга. Библиотекарот-професионалец треба да ги слуша корисниците и да ги гледа нештата од нивна перспектива за да може да оцени на која целна група во зависност од возраста, полот, образованието, интересите би можел да им понуди нешто од библиотечниот материјал, кој би го задржал нивното внимание и би ги претворил во постојани корисници.

Етичкиот кодекс ги поддржува позитивните индивидуални и професионални вредности и однесување на вработените во библиотеките, што доведуваат до поквалитетно работење и до задоволување на различните барања и афинитети на корисниците. Етичкиот кодекс треба да ги поттикне вработените во библиотеките да се раководат од следниве лични и морални вредности:

- желба за работа;
- професионалност;
- колегијалност и соработка;
- ангажираност;
- активност;
- исполнителност;
- чесност;
- почитување на различни мислења;
- демократичност;
- настојчивост (Темков,2005:157).

Во своето работно опкружување, библиотекарите треба да се стремат кон создавање на атмосфера на меѓусебно почитување и доверба, која ќе се рефлектира преку нивната работа и позитивно ќе влијае и на корисниците, кои ќе стекнат доверба дека во библиотеката ќе можат да добијат одговор на секоја нивна посакувана информација со насмевка.

Користена литература:

- Модерни концепти за градење добра услуга, 2007 год.
Темков, Кирил, *Етика*, Епоха, Скопје, 1998 год.
Темков, Кирил, *Етиката денес*, Епоха, Скопје, 1999 год.
Темков, Кирил, *Етика за II година*, Просветно дело, Скопје, 2005 год.
Хорват, Александра: „Образование и воспитување на библиотекарите на почетокот на новиот век“, Библиотекарска искра, стр. 37-38, 1999 год.
Модерни концепти за градење добра услуга - прирачник, UNDP, 2007 год.
www.nb.rs
www.sla.org/professional/com

УДК 027.022:028.01

БИБЛИОТЕКАТА „БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ“ ПРОЕКТ: „КРЕАТИВНИ УМОВИ СОЗДАВААТ МОЖНОСТИ ЗА РАБОТА“

м-р Иванка Соколова, виш библиотекар

„Библиотеката ја користам од мала и сметам дека е едно од најдобрите места во градот каде постојано нешто се случува, но со развивањето на услуги за невработените мислам дека го достигна врвот на својата креативност, помагајќи им на невработените да го надминат дигиталниот јаз, учејќи нови компјутерски вештини.“

Фросина Дониновска

Апстракт

Овој труд има за цел да ја истакне улогата на Библиотеката „Браќа Миладиновци“ од Радовиш како специфичен модел, која во своето работење вовеле низа иновативни услуги и ја промовира важноста на читањето, на писменоста и на доживотното учење. Последната година е фокусирана на развивање нови услуги, кои подразбираат користење на ресурси на Библиотеката за подобрување на образованието и на информирањето на невработените лица, на кое ќе им се овозможи еднакво учество на пазарот на трудот и нивно активно вклучување во животот на локалната заедница. Опишани се основните претпоставки за воведување на овие услуги во рамките на библиотечното работење, кои беа развиени преку проектот „*Креативни умови создаваат можности за работа*“, кој во 2010 година и беше награден од страна на EIFL² преку PLIP³ програмата. Опишани се целите, главните активности, кои доведоа до формирање на оваа услуга, и досегашните резултати од користењето на услугата. Нагласена е важноста од воведувањето на такви услуги во библиотечното работење, кои имаат големо значење и за заедницата и за општеството во целина.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: Библиотека „Браќа Миладиновци“, иновативни услуги, доживотно учење, невработени лица.

² Electronic Information for Library = Електронски информации за библиотеки

³ Public Library Innovation Program = Иновативна програма за јавни библиотеки

**Public Library „Braka Miladinovci“
Project : „Creative minds create job opportunities“**

„I use the library since i was little and I think that is one of the best places in town where something is always going through various lectures, but with the development of services for unemployed i think it library reached the top of it's creativity, to help unemployed people to overcome the digital language and learn new computer skills. “

Frosina Doninovska

Abstract

This paper aims to highlight the role of the library “Braka Miladinovci” from Radovis as a specific model which introduced new innovative business services that promote the importance of reading, literacy and lifelong learning. In the last year it was focused on developing new services that imply the use of library resources to improve education and information for the unemployed, which will allow them equal participation in the labor market and active involvement in local community life. This paper describes the assumptions underlying the introduction of these services within the library, that were developed through the project “Creative minds create job opportunities” which in 2010 was awarded by EIFL through PLIP program. The goals are described, main activities that led to the forming of the service as well as the results to date from using the service. Emphasized the importance of the introduction of such services in library operations which have great significance for the community and society as a whole.

Keywords: Library „Braka Miladinovci“, innovative services, Lifelong learning, unemployed

Вовед

Библиотеката „Браќа Миладиновци“ е уникатна институција од ваков вид во двете соседни општини Радовиш и Конче, обезбедувајќи услуги за 32.000 жители. Основана во 1957 година, целосно модернизирани во 2006 година, денес Библиотеката е модерен мултифункционален центар, со одличен пристап до пишани и електронски информации. Библиотеката, покрај традиционални библиотечни услуги: позајмување книги, дневен печат, списанија, обезбедува и пристап до Интернет, скенирање и печатење документи, фотокопирање и организирање различни културни и социјални настани за различна публика. Во соработка со општината и со локалните институции, со приватните компании и со невладини организации, Библиотеката организира работилници, јазични курсеви, тркалезни маси за важни локални прашања, изложби, презентации и др. Библиотеката нуди пријателска средина за сите возрастни групи и има пристап за лица со посебни потреби и со право го носи името „Пријателска библиотека за сите граѓани“. Иако е една од помалите библиотеки во Македонија, која има само 4 вработени и е сместена во простор од 340 м², сепак е позната меѓу библиотеките во Македонија по својата иновативност. Со креирањето на просторот, кој функционално и естетски одговара на потребите на корисниците, Библиотеката стана информациски центар за развој, за анимирање и за промоција на културата во општината и ѝ остана верна на својата

примарна мисија да обезбеди материјали потребни за да се задоволат интелектуалните, културните, социјалните и рекреативните потреби на локалната заедница. Облагородена со современа комуникациска технологија, стана препознатлив симбол на новото време во кое знаењето и информацијата се битен фактор за развој. Подучувањето за библиотечна писменост, за начинот на користење на Библиотеката и за начинот на самостојно пребарување на информации за пишување задачи, реферати, семинарски и дипломски работи се дел од секојдневната работа на вработените во Библиотеката. Во таа насока се развиени бројни иновативни услуги преку кои Библиотеката ги поттикнува читањето и писменоста од најрани години, со цел развивање љубов кон книгата. Ваквите услуги Библиотеката ги развива преку проекти, кои со право ја вбројува меѓу пионерите во иновативноста во библиотечното работење меѓу библиотеките во Македонија.

Проект: „Креативни умови создаваат можности за работа“

Имајќи го предвид фактот дека технологијата ги трансформира јавните библиотеки во светот, но во земјите во развој, иако потребите се големи, тие не се доволно искористени, во 2010 година, EIFL ја разви PLIP програмата, која има за цел да ги охрабри јавните библиотеки да им се приближат на своите локални заедници, да ја продлабочат својата соработка со локалните власти и со бизнис секторот за да ги проценат локалните потреби и да развијат нови услуги. Во првата фаза од оваа програма беше распишан јавен повик за прибирање иновативни идеи од библиотеки од земјите во развој од цел свет. Комисијата за иновативни програми за јавни библиотеки избра 12 предлог-проекти од пристигнатите 324 од 49 земји, кои ја воведуваат новата технологија во својата работа, меѓу кои беше и проектот „Креативни умови создаваат можности за работа“ со кој конкурираше Библиотеката „Браќа Миладиновци“ од Радовиш. Согледувајќи ги растечките потреби на локалната заедница, која се бори со континуирана загуба на работни места и со голема невработеност како резултат на долгата транзиција и на економската криза, овој амбициозен проект на Библиотеката е иницијатива што ги поддржа потребите на невработените лица во двете општини, Радовиш и Конче. За прецизна процена на потребите на невработените беше направено истражување, спроведено помеѓу невработените членови на Библиотеката на возраст од 18 до 40 години. Резултатите покажаа дека немањето основни компјутерски вештини и недостигот на финансиски средства за покривање на дополнителни обуки се обично причина младите луѓе да не се конкурентни на пазарот на трудот. Исто така, официјалниот образовен систем во земјата сè уште не им дава на младите луѓе знаење како да бидат иновативни и да го покажат сопствениот потенцијал на најдобар начин кога аплицираат за работна позиција во компаниите.

Цели на Проектот

Одговарајќи на овие потреби, Проектот ги имаше следниве цели:

Цел 1: Да се подобрат ИТ вештините на невработените лица.

Цел 2: Невработените лица подобро да ги препознаат можностите за работа.

Цел 3: Невработените подобро да ги презентираат своите потенцијали, преку користење на технологијата.

Цел 4: Да се поттикне проактивен пристап во барањето и во создавањето можности за работа преку користење на ИТ и на Интернет.

Проектот поттикна активно учество на жените и на малцинствата, обидувајќи се да задржи еднаква застапеност на машките и женските претставници.

Активности

Во текот на спроведувањето на Проектот за постигнување на зацртаните цели, клучните активности беа фокусирани на:

Набавка на ИТ опрема за организирање и за одржување обуки.

Поставување безжична мрежа преку постоечката интернет-конекција.

Изработка на промотивен материјал: постери, флаери, bookmarks.

Подготовка и печатење на прирачници според кои се спроведуваа обуките.

Одржување, селекција и набавка на книги на теми поврзани со барање и со креирање работни места.

Одржување курсеви за основни ИТ вештини (Microsoft Windows, Microsoft Word and Internet).

Одржување два дводневни интерактивни тренинга (употреба на Интернетот за пронаоѓање работа; најважните веб-страници за вработување; креирање можности за самовработување преку Интернет, волонтерство).

Креирање веб-страница како дел од постоечката веб-локација на Библиотеката за поддршка на невработените во општината.

Информирање на корисниците за функционирањето на новиот сервис, изготвување промотивен материјал: брошури, bookmarks.

Информирање на корисниците за функционирањето на новиот сервис и овозможување помош за употреба на техничката опрема.

Промоција на Проектот и на услугите (комуникација со средствата за јавно информирање).

Истражувајќи ги проблемите на заедницата, партнерите создадоа синергија преку размена на знаења и искуства за надминување на проблемот на невработеноста. За успешното партнерство, од клучно значење беше отворената комуникација меѓу партнерите. Врз основа на добрата соработка, се изгради локална мрежа, која осврнувајќи се на заедничките интереси, пристапи кон имплементација на активностите и секој од нив даде свој придонес во реализацијата на Проектот. Библиотеката имаше клучна улога во имплементацијата на Проектот и помогна логистички и просторно, на располагање ги стави комплетно ИТ опремата, која ја имаше, и новата ИТ опрема што беше купена со средства од Проектот за изведување на обуките, со што се овозможи бесплатен пристап до компјутерите и до Интернетот за невработените лица, а по завршувањето на обуките, стана клучна е-точка за барање на потребните информации. Двете невладини организации вклучија свои луѓе како дел од проектниот тим и волонтери – млади луѓе, кои студираат информатика и кои помагаа во спроведувањето на обуките за компјутерски вештини. Агенцијата за вработување и канцеларијата за локален економски развој помогнаа во информирањето на невработените за активностите и за услугите, кои за нив ги нуди Библиотеката. Во Проектот беа вклучени консултантите и обучувачите, кои дадоа јасни насоки за спроведување на голем дел од активностите. Обучувачите учествуваа во дизајнирањето и во подготовката на содржините за прирачниците, а во текот на изведувањето на обуките, преку теоретски и практичен дел, ги доближија посетителите на обуките до содржините наменети за нив, за што добија доста високи оценки при евалуацијата. Сите актери вклучени во Проектот ги интегрираа своите капа-

цитети за развивање на библиотечните услуги, сè со цел унапредување на животот на заедницата.

Библиотеката, како сервис на граѓаните, им е на располагање на граѓаните со различно образование, возраст, пол и етничка припадност и е во состојба да ѝ помогне на локалната заедница околу решавањето на овој проблем. Во такви тешки времиња, луѓето сè повеќе се свртуваат кон Библиотеката како место во кое веруваат дека може да им помогне со информации и други услуги. Со сè пооскудни ресурси, Библиотеката постојано наоѓа нови форми и достапни алатки, вклучувајќи ја, пред сè, современата технологија за да се приближи до своите корисници; особено прави напори преку разни активности да ги привлече социјално исклучените групи.

Имплементацијата на проектот „Креативни умови создаваат можности за работа“ резултираше со значајни промени во начинот на работењето на Библиотеката, која излезе од своите традиционални рамки и пристапи кон развивање нови библиотечни услуги за граѓаните од општината. Преку Проектот, Библиотеката ја обнови и ја збогати ИТ опремата со 13 персонални преносливи компјутери (лаптоп), 1 мултифункционален печатач и постави WI-FI мрежа, што придонесе за формирање на мобилен едукативен центар, кој се приспособува во зависност од корисничката група и од потребите и кој придонесе за максимално искористување на сите ресурси. Вработените во Библиотеката ги надградија своето знаење и вештини во две димензии. Од една страна, ги надградија своите ИТ вештини, имајќи можност да ги следат обуките заедно со корисниците, а од друга страна, овој Проект им овозможи да се развиваат професионално преку една сосема нова димензија на библиотечните услуги.

Во првата фаза на спроведувањето на Проектот, купена е збирка од 43 библиотечни единици, каталогизирани и понудени на корисниците на Проектот.

Вториот чекор во имплементацијата на новата услуга беше информирање на корисниците за воведувањето на новите услуги. За таа цел, имаше интензивни промотивни активности, вклучувајќи ја комуникацијата со целната група преку средствата за јавно информирање, изготвување на промотивни материјали, брошури, bookmarkers.

Од септември 2010 година започнаа обуките за основни компјутерски вештини, со цел да се мотивираат невработените лица и да земат поактивно учество во надградба на своето образование и во развој на професионалните вештини, што ќе ги охрабри во подобрувањето на квалитетот на сопствениот живот. По завршувањето на овие обуки, учесниците посетија дводневна обука на тема „Како да се најде работа“. Оваа обука беше со цел да се обезбеди нов пристап во размислувањето на невработени лица и во користењето нови вештини за барање работа, подобро да се претстават пред работодавците, да научат како да изготват потребна документација за барање работа. На првата обука учесниците беа охрабрени да ја разгледаат важноста на подготовката на биографија и мотивациско писмо за аплицирање, како и на внимателното читање и оценување на слободните работни места објавени во медиумите. Учесниците беа обучени како да се подготват за интервју, се запознаа со техники за барање работа преку Интернет.

За потребите на невработените, Библиотеката изработи портал, со цел да им помогне на жителите на Радовиш и на Конче да добиваат информации и да го подобри пристапот во барањето работа, како и обезбедувањето услуги за подобрување на нивните работни способности.

Главните цели на Инфопоинт се:

Да се информираат невработените лица за слободни работни места.

Да им помогне на работодавците, кои сакаат да ангажираат работници.

Заклучок

Во изминатите години имаме драстично зголемување на информациите на Интернет, кои имаат сè поголемо влијание врз образованието, врз работата и врз животот на луѓето. Како што бројот на услугите, кои се достапни онлајн, продолжува да расте, така и јазот меѓу оние коишто имаат пристап на Интернет и оние што немаат, расте. Јавните библиотеки сè повеќе се препознаени како јавни точки за пристап до информациите и до знаењето. Тие може подобро да се поврзат со заедницата доколку понудат богата лепеза услуги, развијат стратегии, кои имаат цел да влијаат на долгорочна промена во однесувањето на луѓето. Но, за да станат дел од редовните активности на луѓето, тие мора да ги доживеат како пријатно место каде може да поминат неколку часа. Преку своето работење, Јавната библиотека „Браќа Миладиновци“ од Радовиш ја демонстрира својата посветеност на образовните, културните, информативните, економските и социјалните потреби на локалната заедница и даде јасна порака дека јавните библиотеки се катализатори за подобрување на социјалните и образовните услуги за луѓето од сите возрасти.

УДК 027.022:082

МОДЕРНИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ДОБРА УСЛУГА НА ЛОКАЛНАТА УСТАНОВА БИБЛИОТЕКА „БЛАГОЈ ЈАНКОВ МУЧЕТО“, СТРУМИЦА, 2011

Тања Гошева

Апстракт

Успешноста на работата на една библиотека, вклучително и на Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“ во Струмица, целосно зависи од професионалната поставеност на нејзините вработени и од способноста за менаџирање на раководните лица. Професијата библиотекар подразбира сестрана личност со морални норми и вредности, кои се во функција на разбирање и на почитување на барањата на корисниците. Библиотеката постои и е во служба на нејзините корисници, кои треба да ја прифатат како место привлечно за посета и место каде можат да дојдат до информација, која не им е достапна.

Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“ во Струмица претставува репер за институција, која во многу организациски аспекти и во работата со корисници сè повеќе се усовршува и се модернизира. Односот на библиотекарот кон корисникот е повеќе од транспарентен и отворен, со единствена цел, да се задржат постоечките корисници и што е уште поважно, да се привлечат нови членови.

Со својата работа и добра менаџерска поставеност, може слободно да се каже дека Библиотеката во Струмица е меѓу водечките институции од таков вид, која од ден на ден прераснува во мултифункционален центар за образовно и културно издигнување на своите граѓани.

Abstract

The success of a library, including the local library institution “Blagoj Jankov Mucheto” in Strumica, entirely depends on the professional attitude of its employees and management skills of executives. Librarian profession involves versatile personality with moral norms and values that are in function of understanding and respecting users’ requirements. The library exists and is in service to its users who need to accept it as an attractive place to visit and a place where they can find information that is not available to them elsewhere.

The local institution “Blagoj Jankov Mucheto” in Strumica is a benchmark institution which in many organizational aspects and work with users is constantly refined and modernized. The relationship between the librarian and the user is more than transparent and open, with a sole aim to retain existing customers and even more important, to attract new members.

With its work and a good management structure, the library in Strumica is among the leading institutions of its kind and day by day it grows into a multifunctional center for educational and cultural elevation of its citizens.

Зошто работи убаво Библиотеката во Струмица?

На што се потпираат модерните концепти за давање ефективна и ефикасна услуга?

Давањето добра услуга се потпира врз градењето персонални врски со клиентите, како еден вид промотивен метод каде една страна (на пример, библио-текарот) користи вештини и техники за градење персонални врски со друга страна (корисниците на услугата), што резултира со тоа двете стани да стекнат некак-ва вредност. Таа вредност за давателот на услугата најчесто е реализирана преку доброто работење на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“, Струмица, додека кај корисникот, вредноста е реализирана со придобивка што тој или таа ја стекнува со до-бивање одредена услуга. Доведувањето до добивање услуга и не е секогаш един-ствена цел. На пример, во Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“, Струмица, давањето услуги се состои од повеќе начини на информирање.

Давањето услуги подразбира персонален контакт. Овој метод функционира лице в лице или преку телефонски разговор. Како таков, тој бара разбирање на процесот на комуникација, како исклучително важен елемент во градењето односи со клиентите. Успешноста во Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“, Струмица, е во тоа што библиотекарите работат напорно, со љубов кон самата професија библиотекар и ги разбираат потребите на корисниците, со оптимална цел, да обезбедат услуги за корисниците на највисоко ниво, а давањето на услугите има голема улога во промотивните активности.

Концепт

Давањето услуги е умешност на убедување на корисникот, од страна на библиотекарот, а со тоа, има придобивка од понудената услуга.

Давањето услуги од библиотекарот не е еднокретен чин и се состои од повеќе фази:

Внимание (Attention)

Најважно е да се привлече вниманието на потенцијалниот корисник. За да се убеди во изборот, треба да му се привлече вниманието.

На потенцијалните корисници, во првите секунди треба суштински да им се објасни со зборови, бидејќи тие слушаат најмногу и одлучуваат дали понатаму ќе обрнуваат внимание на она за кое им се говори. Како потврда на претходнокажаното, стојат поговорките: „Првиот впечаток е најважен“, „Убавиот збор желез-ни врати отвора“... Потребните секунди се насочуваат кон потенцијалниот корисник.

Новите наслови најчесто го привлекуваат вниманието на корисникот и се отвора можност тој да се запознае со нив.

Интерес и информација

Откако го добивме неговото внимание, се трудиме да го задржиме со тоа што сме го заинтересирале.

Покажување интерес дека и ние сме заинтересирани за НИВ:
Слушајќи ги, пред сè, додека зборуваат за нивните потреби;
Повторувајќи ги нивните примери, зборови, фрази; Разменувајќи информации за нивните потреби; Демонстрирајќи, библиотекарот, без само да се зборува; Вовлекувајќи го корисникот како активен соговорник; Персонализирајќи ги дискусиите.

Библиотекарот треба да внимава на факторот здодевност и пред сè, треба да го заинтересира корисникот, но не и да очекува дека засекогаш ќе го задржи неговото внимание. За да се види клиентот повторно, библиотекарот треба да на-прави корисникот да посака повторно да ја посети библиотеката.

Желба (Desire)

Штом корисникот ќе се заинтересира со тоа што му е кажано, треба да му се создаде желба да го направи тоа што библиотекарот наумил да го придобие. Откако корисникот ќе сфати дека има одредена потреба, потребно е да се МОТИВИРА, а тоа е наредна фаза.

Желбата може да се запали на повеќе начини, и тоа:

На корисникот да му се напомене дека книгата што ја посакал нема да биде достапна уште долг период, а таквото укажување може да се направи на повеќе начини и тоа:

Да им се каже дека на други луѓе им се допаднала и многумина ја позајмиле;
Да им се укаже дека тоа што им се нуди, ќе реши некои од нивните проблеми; Да им се посочи вистинската вредност што ја има книгата.
АКЦИЈА И СОГЛАСНОСТ (Акцион амп; Агреемент)

Постои магичната фаза во која има акција за задоволување на потребите на корисникот, односно нивната желба, ја купуваат услугата и се согласуваат со предлозите на библиотекарот.

Од прашањата како: кога ќе може да ја добијат книгата, односно колку е барана книгата, колку се чека за бараната книга, библиотекарот прави анализа околу проблемот, кој им го решава, како и фактот што им се нуди како решение за проблемот.

Техниката за затворање на бараната услуга треба да се користи со алтернативите: „Ќе Ви се јавам кога ќе биде вратена книгата, а дали сакате да Ви го резервирам и целиот комплет?“, или за да се задржи контактот: „Кога ќе дојдете следната недела, за да Ви помогнам лично?“

Според една варијанта на АИДА, дополнителен чекор, убедување (C=Conviction) библиотекарот, пред сè, размислува во насока да ја разбере вредноста на услугата, која ја нуди.

Ова е вистината на вработените во Библиотеката во Струмица, но не се однесува на секој корисник, тоа пред сè, зависи и од библиотекарот и од корисникот.

Типови корисници

Од направените анализи на очекувањата на клиентите, модерната библиотека од отворен тип одговара и на следниве прашања:

Кои се нашите корисници?

Каков е нивниот профил?

Што, всушност, бараат корисниците?

Очекувањата на корисниците од библиотеката во однос на:

квалитетот,

услугите,

книжниот фонд.

При утврдувањето на типовите корисници, се утврдува:

Треба да се размислува што може да се направи за специфични корисници,

со цел да се подигне свеста за услугите на библиотеките меѓу постојните и потенцијалните корисници. Библиотеката треба да ги насочи своите активности и да се фокусира кон овие типови корисници.

Улогата на комуникацијата во градењето добра услуга

Исклучителна е предноста на модерниот концепт за давање услуги преку градење персонални врски со клиентите пред другите промотивни методи, а тоа е, всушност, двонасочна форма на комуникација. Доколку корисникот не ја разбере почетната порака (на пример, не разбира сосема како работи интернет-услугата), библиотекарот може да направи приспособување, со тоа што ќе ги именува нејасните прашања. Многу неперсонални форми на промоција се нефлексибилни и не се приспособуваат лесно за да одговорат на прашањата на корисниците.

Интерактивната природа е најефективен промотивен метод за градење врски со корисниците. Побарувањата бараат време и вклучување на многу луѓе во услужната библиотека, а успехот бара развивање и одржување персонални врски.

За успешно градење и за добра услуга на голем број граѓани, клучот е во комуникацијата.

Интерперсонална комуникација

Комуникацијата е размена на информации (давање, примање), на факти, на мислења, на ставови и на чувства. Без комуникација меѓу библиотекарот и корисникот, нема идеи од една до друга личност.

Комуникациски процес

Во библиотеката, библиотекарот е испраќач. Тој ја испраќа пораката низ одреден канал до корисникот, во нашиот случај, по е-пошта.

Селекција на тема

Библиотекарот, по е-пошта, му потврдува на корисникот-студент дека ба-раната книга е вратена, а корисникот може да дојде и да ја позајми.

Селекција на медиуми

За секоја интересна информација до сите корисници, институцијата биб-лиотека го користи медиумот за опширно информирање на корисникот, на пр., организирање саем на книга.

Комуникацискиот процес се остварува само кога пораката испратена од библиотекарот е примена и разбрана од корисникот.

Повратна врска

Последниот чекор од овој процес е повратната врска. Процесот може да се повтори многупати, што редовно се случува во секојдневното работење.

Улогата на библиотекарот е да покаже дека библиотеката е посветена на потребите на корисниците, им се дава примат на корисниците на услугите, во вистинско време и на вистински начин, секогаш библиотекарот го открива само она што е во интерес на корисникот.

Односот библиотекар – корисник

Со давање предност на корисникот, се определува самата задача на библиотеката, т.е. се скенира работата на библиотеката.

Основното значење на терминот библиотека е „колекција (збирка) материјали организирана за користење“, која е наменета за задоволување на индиви-дуални, интелектуални потреби на корисниците, го детерминира мотивот за смислата на нејзиното постоење. Библиотеката постои за корисникот – тој е неј-зината цел, смисла.

Корисникот е основна мера, репер за стратегиската филозофија на дејству-вање, на менаџирање на вистинските вредности. Корисникот се сфаќа како по-единец со единствени образовни, психолошки потреби.

Корисникот во Библиотеката во Струмица е специфичен, неповторлив, различен, се јавува како:

индивидуален или семеен (кога се запишани повеќе членови од едно семејство);

колективен (пред сè, кога се работи за групни уписи на корисници од основни или средни училишта, установи, претпријатија, организации, здруженија и сл.).

Сè се реализира во интерес на корисниците: политиката на набавка на книжниот фонд, збогатувањето на збирките на фондовите, самата обработка или организирањето на информацијата за фондовите и други видови информации во интерес на корисникот, вршењето услуги, кадровското екипирање, создавањето поволни услови за користење на библиотеката, однесувањето на корисникот и сл.

Целото умевање на библиотеките е организирање добра, исцрпна, богата, актуелна информација, која ги задоволува барањата на корисникот. Под информација се смета публикацијата што е пронајдена и дадена на корисникот, но кога одредена публикација не е достапна, и самата информација дека библиотекарот ќе се потруди во одреден временски интервал да ја обезбеди бараната публикација претставува информација.

Од анализите на утврдените најсоодветни постапки, методи, начини и вештини на работење со корисниците, се гледаат способноста и квалитетот на работата на една библиотека, што значи дека библиотеката ги апсолвирала прашањата за нејзините правен и финансиски статус, стручност и информативни инструменти (каталози, бази на податоци), простор, интернет-врска за интернет-корисници. Основната и суштинска цел е да се овозможи повеќе посветеност и креативност во осмислувањето на работата со корисниците, во правец на создавање по-достапни библиотеки за нив.

Локалните библиотеки имаат слобода во профилирањето на политиката на комплетирањето на фондовите, на организацијата на работењето, пред сè, традиционалното библиотекарство, но и современо, допирно или слично до него.

За професионалното и одговорно одвивање на библиотечното работење, библиотеките се должни да ги применуваат меѓународните стандарди и да ги организираат основните работни процеси. Развојот на локалните библиотеки зависи од: креативноста, идеите, способноста и отвореноста за нови активности на менаџерите, кои треба да умеат да ги идентификуваат, да ги следат интересот и потребите на корисниците.

Корисници

За функционирање на библиотеката, од суштинска важност е осмислувањето на постапките и на активностите за идентификување или регулирање нови корисници. Училишната популација, како најмасовен дел на клиентела во библиотеката, на чие мотивирање за барање услуги од библиотеката во најголема мера влијаат наставните програми, не треба да биде основна целна групација. Тие читатели се најбројни кај локалните библиотеки и секако дека треба да се следат нивните потреби.

Целна група на која им се обраќа библиотеката, како на идни корисници, се бара меѓу возрасната популација, па и пошироко од неа. На нивно идентификување, а со тоа, и на профилирањето на понудата од услуги на библиотеката им се посветува посебно внимание. За таа цел, се проучуваат професионалната ориентација на граѓаните (вид занимање), нивната образовна структура (активна, па-

сивна), развојните стопански, образовни, културни, туристички и други проекти и потреби на корисниците. Таквите истражувања се базирани на спроведени анкети на корисниците во библиотеката.

На оваа група корисници, врз основа на анкетирањата, им се овозможува запознавање со можностите и со понудата на услуги од библиотеката (веб-презентација на библиотеката, промотивни материјали, медиумски презентации и сл.).

Библиотечни услуги на Библиотеката во Струмица

Придржувајќи се кон модерните концепции, Библиотеката во Струмица го дава следниве услуги:

- користење (позајмување книги во одделот за деца и во одделот за возрасни);
- користење периодични списанија и весници;
- користење читалница;
- фотокопии на статии, согласно авторските права;
- онлајн пребарување на бази на податоци и заеднички или централни каталози;
- истражување библиографии;
- интернет-пребарувања и комуникации;
- пребарување на Службен весник;
- добивање други видови информации, кои ја засегаат локалната заедница (управни, стопански, образовни, културни, туристички и сл.).

Од особена важност за придобивање нови корисници се осовременувањето на вкупното работење на локалната библиотека и примената на новата ИТ тех-нологија. Библиотеката сè повеќе обрнува внимание на традиционалните услуги достапни и во користење на изворите на информации. Постои начин документите барани од корисниците засега делумно да се обезбедат онлајн, како целосен текст.

Од голема важност се и медиумите за презентирање на услугите:

- разговор со корисникот;
- промотивен материјал на хартија;
- веб-страница;
- претставување на радио и на телевизиите и сл.

Принципи и правила на работа со корисниците на Библиотеката во Струмица

За придобивање и за натамошно задржување на еден корисник, многу е важен првиот впечаток или првиот успешен наод на барана публикација или друг вид информација (се потврди дека Библиотеката во Струмица има такви библио-текари).

Библиотеката има корисници со најразлични интереси, кои се резултат на нивната структурираност по различни критериуми и основи: образовни, профе-

сионални, возрасни, социјални. Секое барање информација (книга) е легитимно и не подлежи на ничие вреднување.

При играњето на улогата на посредник меѓу барањата на корисниците и фондовите на библиотеките и воопшто, во работата со корисниците, библиотека-рите се упатени на активности, кои слободно може да се наречат образование на корисниците во многу тесна, специјализирано ограничена смисла.

Образование на корисниците

Образованието на корисниците започнува со првите контакти и општи појаснувања за библиотеката од страна на библиотекарите во неа.

Потребата и полезноста од образованието на корисниците доаѓаат до израз кога самиот корисник посакува да пребарува низ информативните инструменти на библиотеката (каталози, библиографии, база на податоци) и на тој начин, самиот да дојде до бараните одговори. Притоа, не е за занемарување и можноста за перципирање други податоци за темата, која корисникот ја истражува, а ова е честа практика во Библиотеката во Струмица.

Примарното образование на корисниците се врши како:

Насочување (општо претставување на библиотеката, на нејзината организација, на службите, на начинот на користење на услугите и сл.). Тоа се прави редовно кога се случуваат групни посети во Библиотеката, но и индивидуално, кон поединечни корисници).

Поучување (оспособување на корисниците за користење на информациски извори за определени потреби).

Информациската служба во Библиотеката во Струмица

Библиотеката во Струмица посветува големо внимание на овој вид дејност. Со пребарувањето во класичните каталози на Библиотеката, но и онлајн, во Националниот библиографско-каталожки систем на Р.Македонија, по барање на корисниците, библиотекарите прават и поопстојни библиографски истражувања (консултирање разни библиографии, каталози, странски бази на податоци и сл.), и сето тоа прераснува во истражување на одредена тема.

На барање на корисниците, информациските служби (и другите вработени во Библиотеката), по сопствена оценка, подготвуваат и други информации за публикации и други документи, пред сè, сумирање со библиографски податоци за публикација на одредена тема. Овие информативни инструменти им се нудат на индивидуални корисници од разни професии, вработени во одредени органи или организации, наставен кадар, студенти, истражувачи, стопанственици, политичари и сл., во согласност со идентификуваните целни групи корисници во Библиоте-ката. Според искуствата, тие се омилени информации за корисниците.

Придобивките на ИТ технологијата, задоволувањето на барањата на корисниците во Библиотеката сè повеќе се фокусираат на упатување на информации.

УДК 655.413

НЕДЕЛА НА ОТВОРЕН ПРИСТАП (18-24 октомври 2010)

м-р Розита Петринска

Апстракт: Како резултат на скорешното одбележување на Неделата на отворен пристап, овој труд оди во насока да го објасни поимот отворен пристап и да укаже на поволностите од овој вид издаваштво. Дава преглед на видовите отворен пристап, објаснувајќи ги клучните разлики помеѓу нив, а зборува и за годинашнава Недела на отворен пристап, со посебен акцент на настанот за нејзино прославување во Македонија.

Клучни зборови: отворен пристап, слободен пристап, Недела на слободен пристап, Недела на отворен пристап, Македонија.

Abstract: This paper is about the Open Access publishing of academic and scientific works and its advantages. It tries to identify the term Open Access and to differentiate its types. The author refers to the Open Access Week 2010 and the events that took part in Macedonia in order to promote the Open Access,

Key words: Open Access, Open Access Week, Macedonia

1. Поимот „отворен пристап“

Една понова форма на издаваштво на научни трудови е токму овој т.н. отворен или слободен пристап (англ. Open Access). Тој претставува инстантен, бесплатен пристап до рецензирана научна литература. Најмногу се однесува на поставувањето електронски копии на трудови објавени во рецензирани списанија, извештаи од конференции, технички извештаи, дисертации и работни материјали, па и поглавја на книги, монографии и податоци за истражувања, односно резултати од истражувања. Накратко, отворен пристап е сето она што е бесплатно достапно мрежно (online) и може да се чита, да се презема од базата, да се копира, да се дистрибутира и да се користи (со цитирање на авторот и на изворот, се разбира) на каков било начин.⁴ За време на состанокот одржан на 11 април 2003 година во седиштето на Институтот за медицина „Хауард Хјуз“ во Шеви Чејс, Мериленд, САД, донесена е нацрт-дефиницијата за отворениот пристап, која објаснува дека публикација од отворен пристап е онаа што ги следи следниве критериуми:

1. Авторот / авторите и сопственикот / сопствениците на авторските права им дозволуваат на сите корисници слободен (бесплатен), неотповиклив, непроменлив пристап од каде било во светот и им дозволуваат да го копираат, да го употребуваат,

⁴ PLoS - Public Library of Science. URL: <http://www.plos.org/>

да го дистрибуираат, да го пренесуваат и да го покажуваат делото / трудот јавно и да изработуваат и да дистрибуираат трудови, кои се базираат на објавените, на каков било медиум за секоја разумна цел, која води грижа за цитирање (оддавање признание) на авторството, како и право да се направат мал број печатени копии за нивна лична употреба.

2. Целосната верзија на делото и сите дополнителни материјали, кои одат со него, вклучувајќи ја и копијата на дозволата, како што е кажано погоре, во соодветна стандардна електронска форма, се депонирани веднаш по првичното публикување во барем еден онлајн репозиториум поддржан од некоја академска институција, научно друштво, владина агенција или други реномирани организации, кои се стремат да овозможат слободен пристап, неограничено дистрибуирање, интероперабилност и долгорочно архивирање.

Забелешки:

1. Отворениот пристап не подразбира секогаш списанија или конкретни издавачи, тој се однесува главно на индивидуални трудови / дела.
2. Локалните стандарди, настрана од законите за авторски права, ќе продолжат да обезбедуваат механизми за осигурување на соодветно оддавање признание (цитирање, референцирање) и за одговорно користење на објавеното дело, како што тоа го прават и сега.⁵

1.1. Видови отворен пристап

Постојат три главни видови отворен пристап и тоа: списанија со слободен пристап, архиви или репозиториуми со слободен пристап и архиви или репозиториуми со отворен пристап со дополнителни услуги. **Списанијата со слободен пристап** се научни, рецензирани списанија достапни бесплатно на Интернет. Овој тип пристап е наречен уште и „златен“ отворен пристап. Во најголем број случаи, овие списанија имаат и своја печатена верзија. За објавување на трудовите, некои од издавачите на списанијата со отворен пристап не им наплаќаат на авторите за објавувањето, а други им наплаќаат одредена сума (најчесто, трошоците ги намируваат институциите во кои работат авторите или, пак, се намируваат од проектите во кои е вклучен авторот). Списанијата со отворен пристап, од своја страна, можат да бидат со целосно отворен пристап, со отворен пристап до истражувачки трудови, списанија со некои научни статии со отворен пристап и списанија со отворен пристап на некои статии и други со одложен пристап и списанија што дозволуваат самоархивирање на статии.⁶

Отворените архиви или репозиториуми се дигитални колекции на научни трудови поставени од страната на авторот. Овие трудови се достапни бесплатно, и овој тип слободен пристап се нарекува „зелен“ отворен пристап. Доколку се работи за статии од списанија, поставувањето може да биде пред или по печатењето. Првиот случај се нарекува pre-print, а вториот, postprint. Овој тип издавање се нарекува и самоархивирање. Репозиториумот содржи метаподатоци за секоја статија (наслов, автори и други библиографски податоци) во формат согласен со стандардот OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting). Отворените репозиториуми можат да бидат

⁵ Bethesda Statement on Open Access Publishing. URL: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>

⁶ Трајковски, Владимир. Научни статии со отворен пристап. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, Скопје, Институт за дефектологија. Скопје, 21.10.2009.

мултидисциплинарни во рамките на еден универзитет или научна институција или, пак, да бидат фокусирани на една научна дисциплина.⁷

Последниот тип, **репозиториуми со отворен пристап со дополнителни услуги**, ги користи репозиториумите за да ја преземе нивната содржина, но им додава и нови услуги, како што се лектура и контрола на квалитет.

Објавувањето во репозиториуми, архиви и списанија од овој тип нуди поголема систематичност и тие се попогодни за лоцирање на мрежата. И објавувањето на својот труд на личната веб-страница или страница на институцијата е слободен пристап, но помалку систематичен од претходните.

1.2. Предности на отворениот пристап

Отворениот пристап до ваков тип литература има многу предности. Бројните истражувања направени за овој тип објавување научна литература укажуваат дека научните статии, кои се нудат во режимот на отворен пристап, се повеќе цитирани од останатите. Во некои области, разликата е двојно поголема во корист на отворениот пристап, што од своја страна, укажува на неговото големото влијание врз истражувањата. Тој го олеснува истражувањето и дава поголема прегледност на истражувањата. Им овозможува на менаџерите на истражувања да набљудуваат, да мерат и да пристапуваат до истражувачките програми.⁸

Овој вид објавување научна литература доаѓа како резултат на сè поскапиот пристап до научните бази на податоци и до научните списанија. Фактот што ниту најдобро финансираните библиотеки не можат да си дозволат претплата на сите научни списанија од интерес на нивните корисници, а да не зборуваме за библиотеките во земјите во развој, придонесува истражувачите да се соочуваат со тешкотии во однос на пристапот до информации, кои им се потребни за нивните истражувања. Недостигот на информации, секако, влијае и на квалитетот на истражувањата.

Важно е да се нагласи дека отворениот пристап е компатибилен со авторските права, рецензија, приходи (дури и профит), печатење, чување, престиж, квалитет, унапредување на кариерата, индексирање, како и со други можности и поддржувачки услуги поврзани со конвенционалната научна литература.⁹ Со овој тип издаваштво, истражувачите не само што можат да бидат полесно лоцирани на Интернет преку користење на Google Scholar или некој друг пребарувач туку можат и да го намалат времето за лиценцирање на нивните трудови.

И библиотеките имаат корист и заштеда од отворениот пристап. Се намалува времето поминато во: преговарање и лиценцирање, процесирање на претплатите, внесување на списанијата, барање на броевите што недостасуваат, но има и директно намалување на трошоците со тоа што нема потреба од претплата до ваквите списанија и репозиториуми, ниту, пак, какво било плаќање по други основи (меѓубиблиотечна позајмица или пристапот *плати за да видиш*).

⁷ Open Access. Otvoreni pristup. URL: <http://www.eprints.org/openaccess/briefing-paper/Serbian-Latin.pdf> (2010-10-29)

⁸ JISC: How to build a case for university policies and practices in support of Open Access. URL: <http://www.jisc.ac.uk/publications/programmerelated/2010/howtoopenaccess.aspx#downloads>. (2010-10-27)

⁹ Ibid.

Слика 1. Лого на „слободниот пристап“, дизајниран од Public Library of Science.¹⁰

2. Недела на слободниот пристап (18-24 октомври 2010)

Веќе четврта година во светот се одбележува Неделата на отворен пристап – **Open Access Week**. Оваа недела е можност академската средина да се запознае подобро со ваквиот тип објавување научни статии и подобро да ги разбере придобивките од него. За време на овој настан, низ светот се одржуваат различни презентации, предавања и трибини на тема отворен пристап. Секој може да учествува во овој настан, како и да даде свој придонес кон негова промоција. Презентациите и другите информации за одржувањето на најразличните настани по повод Неделата на отворениот пристап 2010 година може да се видат на следнава страница:

<http://www.openaccessweek.org/>

3. Одбележана Неделата на слободен пристап во Македонија

И во Македонија беше одбележана Неделата на слободен пристап. На 21 октомври 2010 година, во Салата за седници на Филозофскиот факултет во Скопје беа одржани две предавања поврзани со отворениот пристап и со неговото значење. Проф. д-р Владимир Трајковски од Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје одржа предавање со наслов „Научни статии со отворен пристап“, на кое стана збор за научните списанија и за отворениот пристап. Излагачот се задржа на „Списанието за дефектолошка теорија и практика“ или на англиски: *Journal of Special Education and Rehabilitation* (<http://jser.fzf.ukim.edu.mk/>), чиј главен уредник е токму тој.

Оваа списание од областа на медицината, поточно дефектологијата, е едно од трите списанија со отворен пристап во Република Македонија, покрај списанијата *Macedonian Journal of Medical Sciences* (<http://www.mjms.ukim.edu.mk>), чиј издавач е Институтот за имунобиологија и хумана генетика при Медицинскиот факултет во Скопје (Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје) и *UTMS Journal of Economics* кое го издава Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје (http://www.utms.cc/e-student/index.php?option=com_content&view=article&id=29&Itemid=418), кое го издава Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје.

Исто така, мошне интересно беше и предавањето на Димитар Попоски, информациски менаџер на Филозофскиот факултет во Скопје и докторанд на Отсекот за информациски науки при Универзитетот во Загреб, Хрватска, кое беше насловено како „Отворени образовни ресурси“.¹¹ Попоски зборуваше за придобивките од отворениот пристап до академските ресурси, за слободниот софтвер, кој се користи за научни публикации, за дигитално зачувување и за електронско учење, како и за авторските права

¹⁰ PLoS - Public Library of Science. URL: <http://www.plos.org/> (2010-10-29)

¹¹ Open Access Week. URL: http://openaccessweek.org/xn/detail/5385115:Event:9869?xg_source=activity (2010-10-29)

поврзани со овој тип објавување. Тој посочи неколку корисни извори на научни информации, кои го користат токму отворениот пристап.¹²

Се разви интересна дискусија меѓу присутните слушатели околу добрите страни на отворениот пристап, но и за многу други важни теми од библиотекарството и се согласија дека во иднина треба да има повеќе такви организирани настани.

4. Заклучок

Иако недоволно застапен на подрачјето на Република Македонија, отворениот пристап претставува вистински предизвик, и неговите позитивни влијанија особено би биле од корист за нашата научна средина, како поради економската состојба, така и поради не толку развиениот процес на истражување, споредено со западните земји.

Библиотекарите би можеле полесно да ги следат настаните во науката и полесно да ги десеминираат информациите до своите корисници, а студентите ќе имаат можност полесно да дојдат до рецензирани научни трудови и да ги искористат за своите тези.

Слика 2. Од одбележувањето на Неделата на Слободен пристап во Македонија

Користена литература:

1. Bethesda Statement on Open Access Publishing. URL: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>
2. JISC: How to build a case for university policies and practices in support of Open Access. URL: <http://www.jisc.ac.uk/publications/programmerelated/2010/howtoopenaccess.aspx#downloads> (2010-10-27)
3. Open Access Week. October 18-24. Lean Share. Advance. URL: <http://www.openaccessweek.org/> (2010-10-27)
4. Open Access Week. October 18-24. Lean Share. Advance. URL: http://openaccessweek.org/xn/detail/5385115:Event:9869?xg_source=activity
5. Open Access. Otvoreni pristup. URL: <http://www.eprints.org/openaccess/briefing-paper/Serbian-Latin.pdf>
6. PLoS - Public Library of Science. URL: <http://www.plos.org/>
7. Prezi. URL: <http://prezi.com/walrijxuuj7g/copy-of/>
8. Трајковски, Владимир. Научни статии со отворен пристап. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, Скопје, Институт за дефектологија, Скопје, 21.10.2009 [предавање]

¹² Prezi. URL: <http://prezi.com/walrijxuuj7g/copy-of/> (2010-10-29)

УДК 027.9

ФОРМИРАЊЕ НА ПРВИТЕ БИБЛИОТЕКИ СО ЧИТАЛНИЦИ ВО ШТИП

Блага Спиридонова, виш библиотекар

Апстракт: Во статијата е даден еден историски осврт како се формирани и на какви тешкотии наишле првите библиотеки со читалници во Штип.

Клучни зборови: библиотеки, читалници, формирање

Abstract: The article is given a historical overview of how to set up and what difficulties encountered with the first library reading rooms in Stip.

Key words: Library, reading room, formalize

Формирањето и работата на народните библиотеки со читалници биле помагани во книги не само од Министерството за просвета на Кралството СХС, односно Југославија, туку и од други друштва, како што се: „Коло на српските сестри“, „Свети Сава“, „Књегиња Милица“ и од поединци. Така, на пример, главниот одбор на друштвото „Свети Сава“ од Белград испратил комплет книги како подарок на Библиотеката во Гимназијата во Штип, а како подарувачи на книги на Народната библиотека и читалница во градот се сретнуваат генералот Михајло Ковачевиќ, аптекарот Бошко Петровиќ, одделни штипски семејства и др.

Не постојат сигурни податоци за тоа кога, меѓу двете Светски војни, е формирана Библиотеката со читалница во Штип. Не се знае од кога почнала да работи Библиотеката во Штип, дали во 1920 година, или, пак, била формирана нешто подоцна, во 1924 година. Таа била сместена во една просторија во која имало два-три ормари во кои биле подредени книгите и неколку маси со петнаесетина столови што служеле за читалницата. Библиотеката со читалница добивала неколку дневни и други весници, а бројот на читателите бил мал. Бидејќи имала застарен книжен фонд, а на неговата обнова многу и не се размислувало, таа била слабо посетена, наспроти бројот на читателите во Гимназиската библиотека.

Според сеќавањата на постари штипјани, книжниот фонд на Библиотеката со читалница бил составен од книги во кои се опишувале борбите на српскиот народ на Косово, потоа за Брегалничката битка, за пробивот на Солунскиот фронт и за храброста на српските борци и слични публикации во кои се славело српството, затоа, и покрај сите настојувања на власта бројот на читателите постојано да се зголемува, во тоа не се успеало.

Библиотеката со читалница во Штип немала постојано вработено лице. Затоа, во 1924 година, на име хонорар на библиотекарот, му била исплатена сума од 500 (тогашни) динари. Исто така, само еднаш прашањето на Библиотеката со читалница се нашло

на дневен ред пред власта на Брегалничкиот округ. Тоа било во 1929 година кога доделе 400 тогашни динари за нејзина работа.

За споредба: во скопската област, во периодот од 1921 до 1928 година, биле отворени 48 библиотеки, во битолската област во споменатиот период проработиле 26, додека во брегалничката област, во времето од 1921 до 1928 година, биле отворени само 8 народни библиотеки.

Меѓу двете Светски војни во Штип постоела една мала библиотека со фонд од околу 300 француски книги што ги користеле членовите и симпатизерите на Друштвото пријатели на Франција. Вакви друштва дејствувале уште во Скопје, каде што фондот на тамошната библиотека броел 4.200 француски книги, а во Битола, 3.000 француски книги.

Бројот на народните библиотеки и читалници во брегалничката област во периодот од 1930 до 1939 година бил следниот: Во овчеполската околица имало 4 народни библиотеки, и тоа во следните општини: горнобалванска – 1, павлешенска – 1, светиниколска – 1 и цумајлиска – 1 народна библиотека. Во радовишката околица во овој период имало отворено и работеле само 2 народни библиотеки и читалници. Тие биле во следните општини: подарешка општина – 1 и радовишка општина – 1 библиотека со читалница. Во царевоселската околица (денес Делчево) имало, исто така, само 2 народни библиотеки со читалници. Тие работеле во трабовишката општина – 1 и во Царево Село (денес Делчево) – 1 библиотека со читалница.

Што се однесува, пак, до штипската околица, имало само 3 народни библиотеки со читалници. Тие биле отворени, односно работеле, во следниве општини: дојранска – 1, карбинска – 1 и во Штип – 1 библиотека со читалница.

Податоците уште зборуваат дека во 1931 година, во 29 околии, колку што тогаш постоеле во Вардарска Македонија, работеле 69 народни библиотеки со читалници и една Универзитетска библиотека со читалница во Скопје.

Треба да се истакне сознанието што го нуди дописникот на Централното прес-биро за состојбите со бројот на народните библиотеки и читалници во Вардарска Македонија (Вардарска Бановина) во 1936 година. Тој, со својот допис до претседателството на Министерскиот совет во Белград, кое побарало да се изготви едно вакво согледување, наведува податоци според кои, во штипската околица работела само една народна библиотека со читалница, а нешто слично е и со многу други околии, како, на пример, царевоселската околица (денес Делчево) во која, исто така, работела само една народна библиотека со читалница, во малешевска околица, во Берово, во Пехчево и др.

Што се однесува до брегалничката област, која ги опфаќала кочанската, малешевската, овчеполската, радовишката, царевоселската (денес Делчево) и штипската околица, како што е веќе истакнато, биле отворени 8 народни библиотеки со читалници. Во штипската околица, народна библиотека била отворена само во Штип, и тоа во 1924 година. Меѓутоа, нејзините правила за работа биле одобрени дури во 1928 година од страна на Министерството за просвета на Кралството Југославија.

Според еден податок од 1930 година, Библиотеката во Кочани имала 2.350 книги, во Веница, Библиотеката располагала со 300 книги, колку што имала и Библиотеката во Штип, од што произлегува дека во осумте библиотеки на брегалничката област имало околу 7.800 книги. Бројките ни го покажуваат уште ова: во брегалничката област во тоа време живееле 111.151 жител во 291 населено место, распоредени во 43 општини. За нивни потреби работеле 71 основно училиште, една гимназија во Штип и десетина виши, основни и нижи стручни училишта (Берово, Кочани, Радовиш), а само 8 библиотеки со читалници. Кога ќе се земе предвид вкупниот број книги во тие осум

библиотеки (што изнесувал околу 7.800 книги), излегува дека доаѓало по една книга на секој 14 жител во брегалничката област.

Режимот на Кралството на СХС, подоцна Кралството Југославија, уште на почетокот од формирањето на државата, ја имал сфатено смислата на политиката за асимилација и за денационализација на македонскиот народ, па затоа, настојувал со отворањето на основните и на други училишта и гимназии, со формирањето на културно-уметнички и соколски друштва, хорови и оркестри, со издавањето весници со пропагандна содржина, со отворањето и со работата на библиотеки со читалници, како и со други форми, да ја постигне својата цел – однородување на македонскиот народ и губење на неговиот вековен идентитет.

Меѓутоа, и покрај сите вложени напори и средства, резултатите не биле големи, а како што минувало времето меѓу двете Светски војни, така созреаната македонска национална мисла нашла свој претставник во политиката на КПЈ, која на македонскиот народ му нудела национална и социјална слобода. Оттука, отпорот што го давал македонскиот народ кон сите форми на угнетување го користел за постигнување на своите цели – афирмацијата на македонскиот национален идентитет. Тоа биле и причините за сериозната загриженост и, се разбира, преземањето нови мерки од страна на режимската власт. Така, во 1923 година, министерот за внатрешни работи му пишува писмо на својот колега, министерот за просвета на Кралството на СХС, во кое, меѓу другото, го истакнува и следново: „... оваа пропаганда ја поматува националната свест на нашето население, всадувајќи му туѓа култура, уверувајќи го дека тој не е Србин... докажувајќи му дека е тој некаков посебен народ, македонски, и дека треба да има автономија. Тоа го прифати народот бидејќи му одговараше на неговите чувства по вековното робување да биде автономен“.

Во продолжение на писмото се истакнува какви сè методи треба да се преземат за да се надминат оваа појава и сфаќања, па во таа смисла, се сугерира: „Ние мораме да ги приспособиме нашите методи и да избираме средства за отстранување на ова зло... кое не може да се реши со жандармерија и со војска. По пат на сила, тоа го доби своето решение во 1913 и 1918 година. Сега треба да го решаваме со други методи и со други средства. На досегашната осамена акција на полицијата и на војската, како заштитничка на јавниот ред и мир, треба да ѝ се придружи и културно-просветната акција...“ Меѓу средствата за акција, меѓу другото, избрани се отворањето читалници и библиотеки, потоа печатење книги со српски песни, за кои се бара масовно да бидат ширени низ трите области на Вардарска Бановина, и формирање на други просветно-културни друштва и др.

Отворањето библиотеки и читалници било санкционирано од страна на Министерството за просвета, кое единствено било овластено да дава дозволи за отворање и за работа. Поаѓајќи од јасните определби за ширење на својата пропаганда, Министерството за просвета, во периодот 1922-1924 година, донело посебни правила за организирање на библиотеките и читалниците, а тие ги опфаќале следниве општи задолженија: 1. Да набавуваат книги, списанија и весници по одобрение и по препорака на одделението за народно просветување при Министерството за просвета. 2. Да им дава на своите членови книги, списанија и весници на читање и дома. 3. Во зимскиот период, да приредуваат просветни седенки. 4. Да држат предавања за чување на народното здравје и на културните навики. 5. Да приредуваат алфаветски курсеви за описнување на неписмените. 6. Да приредуваат домаќински курсеви за жените. Да подигнуваат сопствени домови.

Кога погорните правила ќе се споредат со правилата што ги донела управата на првата читалница „Дејателност“ („Дејност“) во Штип во 1872 година, тогаш сосема

слободно може да се рече дека во многу работи, одделните членови се поклопуваат, односно барањата им се исти. Тоа се однесува за позајмувањето на книгите за читање дома, потоа за описменување на неписмените, со цел поголемо користење на книгите, одржувањето предавања и др. Но, додека првата читалница „Дејателност“ („Дејност“) во себе ги вклучувала целите врзани за неговиот духовен и културен напредок, Библиотека со читалница отворена меѓу двете Светски војни имала сосема подруг карактер и цел: тоа било служење на постојната власт и служела за асимилација и за денационализација.

Прогресивните младинци формирале илегална библиотека со богата марксистичка литература и белетристика, која служела за теоретско и идеолошко изградување на членовите на воспитните групи. На почетокот, библиотеката имала 100 книги, а подоцна нивниот број се зголемил на 200. До провалата во 1937 година, партиската организација во Штип располагала со богата марксистичка библиотека. Веднаш по почнувањето на апсењата, голем дел од илегалната литература се чувал во посебна просторија во куќата на Ванчо Прке, а белетристиката, во куќата на Тошо Вукански, а еден дел, кај Киро Анцекара. Поради зголемениот фонд книги и списанија, дел од илегалната библиотека бил сместен во куќата на Панче Ушински.

Литература:

1. Георгиевски М., *Културно-просветната и политичка улога на библиотекарството во Вардарска Македонија меѓу двете Светски војни (библиотекарството во Вардарска Македонија меѓу двете Светски војни)*, Скопје, Култура, 1989;
2. *Штип и Штипско во Народноослободителната војна: 1941-1945: прилози од научниот собир одржан на 17, 18 и 19 мај 1990 во Штип*. кн. 2, Скопје, Општински одбор на Сојузот на борците од Народноослободителната и антифашистичка војна, 2000.

УДК 027.81

ОДДЕЛ ЗА РОДНОКРАЈНА ДЕЈНОСТ, ЗБИРКА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ И МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Вера Анастасова, виш библиотекар

Апстракт

Збирката докторски дисертации и магистерски трудови е формирана по пат на истражување и на воспоставената добра соработка со нејзините автори.

Соработката со сите автори на докторски дисертации и на магистерски трудови е на високо ниво. Знаејќи го значењето на роднокрајноста, тие секогаш соработувале и своите трудови ги подарувале во библиотеката – што значи без никаков финансиски надомест.

Клучни зборови: роднокрајност, збирка, збирка докторски дисертации и магистерски трудови

Abstract

The Collection of doctoral dissertations and magisterial works has been founded on the basis of research and cooperation with its authors. This cooperation is very productive, because the authors are highly aware of the significance of the homeland department activity, so they have been bringing their dissertations and magisterial works without any financial compensation.

Keywords: Homeland department activity, collection, Collection – doctoral dissertations and magisterial works

Во Јавната општинска установа библиотека „Искра“, Кочани, роднокрајниот фонд во одделот за роднокрајна дејност е организиран како самостоен, и соодветно на тоа, претставува и специјален фонд во категоријата посебни книжни фондови. Фондот е формиран со долгогодишни истражувања, а граѓата во овој фонд е универзална по својата содржина и претставува мешовита збирка во која покрај збирката ретки и старопечатени книги, збирката дробен печат, збирката разгледници, потоа публикувани трудови на роднокрајни автори во форма на монографски публикации, сепарати, ракопис на рака, машинопис, касети, ЦД-а и друг материјал, влегува и збирката докторски дисертации и магистерски тези. Ваквиот вид материјал од овој оддел му дава на корисникот информации од: историјата, земјоделството (производството на ориз), економијата, политиката, културата, спортот, поточно, од сите сфери на општественото живеење на градот Кочани и на општината во старите рамки, како и за целиот регион и за Македонија.

Библиотечната граѓа од овој фонд е достапна за сите корисници: истражувачи, ученици, студенти на кои им се потребни информации за Кочани и за Кочанско, а можат да ја користат само во просториите на библиотеката.

Овој оддел постојано се надополнува, како тековно така и ретроспективно, 80% од фондот е добиен како подарок – поради добро воспоставената соработка со родокрајните автори, со институциите во општината – а притоа, користени се службени контакти, лични пријателства, а еден дел од материјалот е обезбеден со купување. Поради специфичноста на просторот во кој е сместен одделот за роднокрајна дејност – се наоѓа во „Средновековната кула“, која е споменик на културата заштитен со закон – постојано е посетуван како од индивидуални посетители така и организирано од ученици од основните училишта, од официјални гости на Општина Кочани.

Збирката докторски дисертации и магистерски трудови е во сопственост на ЈОУ Библиотека „Искра“ и е формирана по пат на истражување и на воспоставената добра соработка со нивните автори.

Докторската дисертација е труд врз основа на кој авторот стекнал звање доктор на науки; магистерскиот труд е труд врз основа на кој авторот стекнал звање магистер на науки или звање магистер според Болоњската студиска програма.

„Докторските дисертации и магистерските трудови се научни документи преку кои јавно се презентираат оригинални научни истражувања, па поради тоа, се сметаат за значајни извори на научни и технолошки информации.

По правило, докторските дисертации и магистерските трудови се непечатени (ракописни) публикации, умножени во ограничен број примероци, со што и можностите за пристап до нив се ограничени“.¹⁾

Во сопственост на Библиотеката „Искра“ се: 12 докторски дисертации и 20 магистерски трудови, со тоа што дел од авторите ги имаат отстапено во библиотеката и магистерските трудови и докторските дисертации, секако, во оригинална форма, а некои од авторите успеале да ги отпечатаат своите трудови.

Магистерски трудови:²⁾

1. Establishing a central treasury in a country in transition toward a market economy as part of public expenditure management reform-the evidence from the Republic of Macedonia / Marija Janeva – Belg.: The University of Reading, International and Rural Development Department , 2004. – 94 стр. УДК 330.1(043.2) Б.Ш 85
 - 1) Преглед на док. дисерт. и маг. труд. Скопје, НУБ „Св. Климент Охридски“, 2002, стр. 3
 - 2) Прегледот на магистерски трудови е даден според УДК.
2. Економските ефекти на супституцијата на енергијата од класични извори во енергијата од геотермални води во организациите од стопанството во Кочани / Иван Иванов – Скопје, Мак.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Економски факултет , 1986 – 237 стр. УДК 330.34(043.2) Б.Ш 91
3. Методика за определување на техноекономската оправданост од примена на нова опрема во машиноградбената индустрија / Симеон Симеонов – Скопје, Мак.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Машински факултет, 1988 . – 111 стр. УДК 330.34:658.152(043.2) Б.Ш 26
4. Здружување на трудот и средствата на индивидуалните земјоделски производители според важечкото сојузно законодавство на СРМ и практиката во регионот на

- Источна Македонија / Никола Николов – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет, 1980. – 278 стр. УДК 334.732:631.1(043.2) Б.Ш 18
5. Kriterijumi i metodi ocene ekonomske efektivnosti i investicija u turizmu / Mihailo A. Mihailov – Beograd, Jug.: Univerzitet u Beogradu , Ekonomski fakultet, 1970. – 245 стр. УДК. 338.48:658.152(043.2) Б.Ш 92
 6. Темна бројка на криминалитетот / Слаѓана Тасева – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет, 1995 – 172 стр. УДК 343.977:351.74(497.7)(043.2) Б. Ш 32
 7. Socijalno–ekonomski status porodice i zaštita dece u predškolskim ustanovama / Verica Stamenkova Trajkova – Beograd, Jug.: Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, 1980 . – 156 стр. УДК 347.61:373.21 (043.2) Б.Ш 19
 8. Училишно менаџирање со квалитетот на оценувањето во основното образование / Соња Серафимова – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Институт за педагогија, 2010 – 146 стр. УДК 371.1(043.2) Б.Ш 98
 9. Динамика на популацијата на еребица камењарка (*Alektoris graeca graeca – meisner*) во средно сливно подрачје на река Брегалница / Киро Бојаџиски – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Шумарски факултет, 1983 – 80 стр. УДК 598.617(043.2) Б.Ш 85
 10. Prilog izučavanju diurnalnog ritma sekrecije LH, FSH i testosterona u zdravih mladih muškaraca 19-25 godina starosti / Angel Lazarov – Beograd, Jug.: Univerzitet u Beogradu, 1979 – 67 стр. УДК 61(043.2) Б.Ш 93
 11. Црнодробна ехинококоза и евалуација на оперативните методи / Никола Јорданов – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, 1990 – 80 стр. УДК 612.35(043.2) Б.Ш 25
 12. Влијание на режимите на обработка врз трајноста на резниот алат при обработка на запченици по методата на Фаутер / Миле Каровски – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Машински факултет, 1983 – 119 стр. УДК 621.833.1:621.9.02 Б.Ш 16
 13. Морфолошко-биолошки и хемиско-технолошки својства на некои сорти ориз одгледувани како прва и како втора култура / Добре И. Андов – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 1997 – 76 стр. УДК 633.18:575.2(043.2) Б.Ш 68
 14. Некои генетски карактеристики на хибридите добиени со крстосување на културни бели сорти и црвено–зрнести генеотипови ориз / Верица Б. Ѓорѓиева – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 1997 – 108 стр. УДК 633.18:631.52(043.2) Б.Ш 65
 15. Поважни морфолошки, биолошки и стопански својства на некои италијански сорти ориз одгледувани во Кочани / Јордан Зафиров – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 1989 – 62 стр. УДК 633.18:631.52(043.2) Б. Ш 27
 16. Промена на хемиските, физичките и оранголептичките својства кај оризот во текот на чување во индустриски складишта / Славица Данилова Ивановска – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Технолошки факултет, 1984 – 92 стр. УДК 633.18(043.2) Б.Ш 83
 17. Proučavanje nekih morfoloških i fizioloških osobina Helminthosporium Orizae breda de haan = Study of some morphologic and psihologik properties of Helminthosporium oryzae breda de haan / Ilija Karov – Novi Sad, Jug.: Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, 1977 – 99 стр. УДК. 633.18:632.42/49 (043.2) Сеп. II 23

18. Ентомофауната на оризот во Кочанско со посебен осврт на инсектите од редот на Diptera / Елизабета Томева – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 1997 - 82 стр. УДК 632.7.77:633.18(497.7) (043.2) Б. III 70³⁾

19. Влијание на различни количества азот врз приносот и содржината на хлорофил во листовите, вкупен азот, протеини, нивните фракции, фосфор, калиум и манган во зрното на ориз (*Oryza sativa* L.) / Даница Поп Михаилова – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Природно-математички факултет, 1986 – 76 стр. УДК 633.18(043.2) Б. III 76

20. Плевелна вегетација по оризиштата во Кочанско и нејзиното стопанско значење / Методија Хаџипаунов. – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 1985 – 61 стр. УДК 633.18(043.2) Б. III 56

Докторски дисертации:⁴⁾

1. Интелектуалните способности кај монозиготните и дизиготните близнаци / Верица Стаменкова Трајкова - Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, 1987. – 235 стр. УДК 159.922.72:618.25 (043.3) Б. III 30
2. Оштетениот како тужител (супсидијарен тужител) / Иванчо Стојанов – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет, 1988. – 261 стр.
УДК
343.122.001.36
343.122(497.1)(091)
343.122(497.1)(043.3) Б. II 198⁵⁾
- 3) Буквата Б (од библиографска единица) е земена за топографска сигнатура во одд. за род. дејност кога е формиран.
- 4) Прегледот на докторските дисертации е даден според УДК.
- 5) Со Б. II се означени докторските дисертации публикувани како монографски публикации.
3. Перење пари / Слаѓана Тасева – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет Јустинијан Први, 2002 – 316 стр. УДК 343.359(100) 343.359 (497.7)(043.3) Б. II 425
4. Могуќност повеќанја pouzdanosti radioimunološke analize za određivanje koncentracije ukupnog i slobodnog tiroksina (ht4) u serumu periferne krvi čoveka / Angel Lazarov – Beograd, Jug.: Univerzitet u Beogradu, Medicinski fakultet, 1988. – 161 str. УДК 61(043.3) Б. III 94
5. Влијание на компонентите на структурата на материјалот за фриксионите облошки врз перформансите на фриксионите спојки за товарните моторни возила / Симеон Симеонов – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Машински факултет, 1998 – 161 стр. УДК 629.113(043.3) Б. III 48
6. Проучување на месните сорти пченка во СР Македонија во однос на нивните поважни морфолошки, биолошки и стопански својства / Дијаманди Корнети – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделско-шумарски факултет, 1969 – 217 стр. УДК 633.15(497.7)(043.3) Сеп. II 61
7. Наследување на квантитативните својства кај хибридните добиени со циклично крстосување кај оризот (*Oryza sativa* L.) / Добре Андов – Скопје, Македонија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 2003 – 121 стр. УДК 633.18:575.1:575.222.7(043.3) Б. III 69

8. Принос и содржина на вкупен азот, протеини, фосфор и калиум во зрното на три сорти ориз во зависност од начинот и времето на користење на азотот / Даница Л. Андреевска – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Природно-математички факултет, 2000 – 152 стр. УДК 633.18:631.847(043.3) Б.Ш 63
9. Ефект на гените при наследувањето на компонентите на приносот кај оризот / Верица Б. Илиева – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 2002 – 140 стр. УДК 633.18:631.52 Б.Ш 66
10. Echinochloa sp. по оризштата во Кочанско и поважните мерки за негово сузбивање = Echinocloa sp. Dans les rizières a Kočansko et des precautions plus principales pour realiser son elimination / Иван А. Серафимов – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделско-шумарски факултет, 1965 – 81 стр. УДК 633.18:632.9(043.3) Сеп. II 113⁶⁾
11. Фауната на Diptera Brachuceга на оризот во Р. Македонија со посебен осврт на штетните и корисните видови / Елизабета Д. Томева – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Земјоделски факултет, 2003 – 257 стр. УДК 633.18:596.772.773:632:591.69(043.3) Б.Ш 71
12. Порастот и развојот на работничката класа како одраз на индустријализацијата на НР Македонија (1947-1956) / Лазар Лазаров – Скопје, Мац.: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за филозофско-историски науки, 1984 - 332 стр. УДК 94(497.7)1947/1956“(043,3) Б.Ш 17

Освен докторските дисертации и магистерските трудови, овие автори имаат отстапено и друг публикуван материјал; најчесто, тоа се сепарати публикувани во стручните списанија од областа во која работат.

Соработката со сите автори на докторски дисертации и на магистерски трудови е на високо ниво. Знаејќи го значењето на роднокрајноста, тие секогаш соработувале и своите трудови ги подарувале во Библиотеката – што значи, без никаков финансиски надомест. На сите ним им благодарам за соработката.

6) Со Сеп. II се означени научните трудови публикувани во стручни списанија.

Тука, сакам да ги соопштам и имињата на останатите доктори на науки и магистри, кои во роднокрајното одделение отстапиле свои публикувани трудови, но токму поради, како што веќе кажав, тоа што докторските дисертации и магистерските трудови се умножуваат во ограничен број, не биле во можност да ги отстапат и нив. Д-р Благој Попов, за кој моите досегашни истражувања кажуваат дека е првиот кочанец кој докторирал во 1952 година (можеби со некои понатамошни истражувања, ќе се открие дека и пред него имало доктори на науки од Кочани), Миле Хаџи Василев, Митко Георгиев, Александар Стојмилов, Киро З`мбов, Благородна З`мбова, Маринко Митков, Ванчо Тушевски, Снежана Плавшич, Трајко Орушев, Михајло Георгиевски,⁷⁾ Гордана Панова, Апостол Галачев. Сметам дека е вредно да се каже и тоа дека д-р Благој Попов е и првиот академик од Кочани, за редовен член на МАНУ е избран на 18 август 1967 година, членови на МАНУ, надвор од работниот состав, од Кочани се уште и Киро З`мбов, Константин Апостолов и Иван Дејанов

Заклучок

Збирката докторски дисертации и магистерски трудови е една од најзначајните збирки во книжниот фонд во одделот за роднокрајна дејност.

Корисникот на библиотечниот материјал во Библиотеката „Искра“ ја има можноста, преку директен контакт со докторските дисертации и со магистерските трудови на роднокрајните автори од Кочани и од Кочанско, да ги користи оригиналните научни истражувања на овие автори и да се запознае со значајни научни и технолошки информации.

7) М. Героргиевски, Т.Орушев се декларираа за роднокрајни автори од Кочани.

Користена литература:

1. Преглед на докторски дисертации – одбранети на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, во периодот 1952-1978, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1980
2. Преглед на магистерски трудови – одбранети на универзитетите во СР Македонија во периодот 1963-1976, Св.1, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1986
3. Преглед на магистерски трудови – одбранети на универзитетите во СР Македонија во периодот 1977-1980, Св.2, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1987
4. Преглед на магистерски трудови – одбранети на универзитетите во СР Македонија во периодот 1981-1984, Св.3 НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1987
5. Преглед на магистерски трудови – одбранети на универзитетите во СФР Југославија и странство во периодот 1948-1986, Св.1, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1989
6. Преглед на докторски дисертации одбранети на универзитетите во СР Македонија во периодот 1979-1984, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1985
7. Преглед на докторски дисертации – одбранети на универзитетите во СФРЈ и во странство во периодот 1928-1981, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1985
8. Преглед на докторски дисертации – одбранети на универзитетите во СФР Југославија и странство во периодот 1982-1986, НУБ „Климент Охридски“, Скопје, 1989
9. Преглед на докторски дисертации и магистерски трудови одбранети надвор од Република Македонија во периодот 1992-2000, НУБ „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2002

УДК 929 Јосифовски, Б

**СО „ОПШТИНСКИ УДАР“ ДО ЗАСЛУЖЕНОТО МЕСТО
ВО МАКЕДОНСКАТА ДРАМАТУРГИЈА
(Посветено на Боро Јосифоски – новинар, драматург и библиофил)**

Владимир Кочовски, виш библиотекар

Апстракт

Боро Јосифоски, иако речиси целиот работен век ќе го помине како општински финансиски службеник, со својата долгогодишна, речиси петдецениска новинарска активност, која ја извршува со голема љубов, ќе обезбеди значајно место во културната историја на Македонија како хроничар од Тетово.

Abstract

Boro Josifovski, in spite of being a municipal financial clerk throughout his length of service, with his long five decades of work as a journalist done with great love he will achieve a significant place in the cultural history of Macedonia as a chronic of Tetovo.

Со драмскиот текст „Општински удар“ објавен во далечната 1938 година, иако скромен по своите литературно-книжевни вредности, тетовецот Боро Јосифоски дава сериозен прилог за македонската драмска книжевност кон крајот на четвртата деценија од минатиот век.

Во времето кога родоначалниците на македонската битова драма, Васил Иљоски, Антон Панов и Ристо Крле, со своите драмски текстови напишани на разни народни македонски говори во тогашната Вардарска Македонија, ги зацврстија темелите на драматургијата на македонска почва, се појави уште едно драмско дело напишано на тетовски говор, кое, за жал, остана до денес непознато. Тоа е „Општински удар“ на тетовецот Боро Јосифоски.

Васил Иљоски, со своето драмско дело „Бегалка“ напишано во 1927 година, го започнува походот на драмски текстови пишувани на народен јазик; Антон Панов, со своите „Печалбари“, се потврди како драмски писател во 1936 година, а набргу потоа се појави и Ристо Крле, третиот член на денес познатото драмско трио, со „Парите се отепувачка“, текст објавен кон крајот на 1938 година, во која Боро Јосифоски веќе го имаше објавено својот драмски текст „Општински удар“.

Со својот народен говор од Тетово, „Општински удар“ целосно се вклопува во милјето на македонските драмски писатели од тоа време. Но, за разлика од нив, кои во своите дела третираат главно социјална тематика, карактерот на пиесата на Боро Јосифоски е од оној вид политичка сатира што се среќава во блескавите комедии на српскиот комедиограф Бранислав Нушиќ.

Меѓутоа, за жал, Боро Јосифоски (1912-1994) не ја доживеа славата на претходните тројца. Драмата „Општински удар“ остана непоставена на сцена, а тој не се обиде да создаде ново дело. „Општински удар“ се одвива за време на изборите за претседател на општината во една селска населба. Имињата на личностите, кои се јавуваат во пиесата, се измислени. Меѓутоа, и покрај тоа, вистинските актери во настанот лесно се препознале, му се лутеле и му се заканувале, што најверојатно депримирачки влијаело врз него и било одлучувачко да не продолжи со пишување драмски текстови.

Освен со вистинските актери на настанот, кој, патем набележано, се случил една година пред да ја напише сатиричната комедија, авторот имал непријатности и со државниот тужител од Тетово, кој ставил забрана за печатење на ракописот, но на крај, сепак, попуштил по интервенција на Добрила Миниќ-Јаниќијевиќ, која работела во иста канцеларија со Боро Јосифоски, а била пријателка со државниот тужител.

„Општински удар“ од Боро Јосифоски, печатен во печатницата „Јадран“ на Кузман Најденовски во Тетово, е објаснет како исечок од селскиот живот, има 35 страници, а дејствието се одвива во пет сцени. Главни личности се: претседателот на општината Риста Петровиќ, долгогодишен претседател и учесник во Првата светска војна, неговата жена Перса, Марко Јовановиќ, главниот противник на претседателот, тројца општински одборници и двајца пандури, кои не се именувани, деловодителот во општината Живан Живановиќ, срескиот началник, полицискиот писар и прислужникот на началството.

Карактеристика на Боро Јосифоски, како автор на оваа драматизација, е убавото сликање на средината и на личностите, на актерите Ристо и Марко, на деловодителот, кој е препреден измамник и кој не случајно бара „југовина“ во Тетовско, на пандурите со своите домашни беди и мали плати, на нерешителните и колебливи општински одборници. Дејствието е вешто водено, а тоа е сторено особено умешно кога го изместува редоследот на иследувањето, кога срескиот началник од одборниците ќе ја разбере вистината, а потоа го сослушува Марко. Срескиот началник е правдољубив и вчудовиден од итрината на Ристо.

Драмското дело „Општински удар“ од Боро Јосифоски треба да си го најде своето вистинско место во историјата на македонската драматургија. Без оглед на фактот што е пишувано пред повеќе од седум децении, тоа и денес може да биде актуелно и интересно и заслужува да биде поставено на сцена и премиерно да му се оддолжи на починатиот автор за чекањето.

Боро Јосифоски, иако речиси целиот работен век ќе го помине како општински финансиски службеник, со својата долгогодишна, речиси петдецениска новинарска активност, која ја извршува со голема љубов, ќе обезбеди значајно место во културната историја на Македонија како хроничар од Тетово. Со свои статии за првпат се појавува во далечната 1930 година. Бил мошне плоден хонорарен дописник на повеќе весници, како што се „Вардар“, „Време“, „Правда“, и најмногу на белградска „Политика“ на која ѝ остана верен до крајот на својот живот.

Љубовта кон книгите и кон читањето кај Боро Јосифоски е неизмерна. Уште како дете, од својот џепарлак купува книги со кои оформува богата библиотека. Книгите ги држи во речиси совршен ред, имал оформено инвентарна книга во која биле запишани сите библиотечни единици, а на книгите ставал налепници со инвентарниот број. Најголем дел од книгите што ги поседувал се напишани на српско-хрватски јазик, печатени во Белград, во Нови Сад, во Загреб и на други места. За жал, по неговата смрт, особено по продавањето на куќата во која живеел во Тетово, дел од книгите се растурени, а инвентарната книга, загубена. Стотина примероци од неговата богата библиотека има зачувано неговата ќерка Мирјана.